N. 12.—1863. Четвергъ.—Czwartek. 7 Февраля. 7 Lutego.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ
KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЪ по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

WYCHODZI we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Часть Оффиціальная.

ИЗВѢСТІЯ ИЗЪ ПОЛЬШИ.
ПОСЛѢДНІЯ ТЕЛЕГРАФИЧЕСКІЯ ДЕПЕШИ.

Варшава, 2-го февраля.

Близъ Влацлавка, у Избицъ, двѣ роты олонецкаго полка. подъ командою майора Нелидова, 29-го января, настигли шайку мятежниковъ, до 500 пѣшихъ и 50 конныхъ, расположившихся въ лѣсу. Шайка была разсѣяна, причемъ у мятежниковъ убито 160 человѣкъ, въ плѣнъ взято 4; въ числѣ убитыхъ два начальника. У насъ убиты: командиръ 7-й роты, капитанъ Янковскій, и 2 нижнихъ чиновъ; ранено 6.

Въ Радзинѣ, 25-го января, разстрѣляны 2 мятежника, а въ Яновѣ, 30-го числа, одинъ.

(Сѣв. Поч.)

Высочайшія повелѣнія.— ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, по положенію еврейскаго комитета, въ 11-й день сего января, высочайше повелѣть соизволилъ: 1) На выдачу стипендій для образованія евреевъ въ общихъ низшихъ и среднихъ учебныхъ заведеніяхъ министерства народнаго просвѣщенія, назначать ежегодно, изъ суммы свѣчнаго съ евреевъ сбора, *двадцать четыре тысячи* рублей серебромъ, предоставивъ распредѣленіе сей суммы по учебнымъ округамъ, соотвѣтственно числительности еврейскаго въ нихъ населенія и мѣстнымъ потребностямъ, министру народнаго просвѣщенія. 2) Размѣръ стипендій опредѣлить отъ *двадцати пяти* до *шестидесяти* рублей сер. въ годъ на каждаго стипендіата. 3) Сумму, назначенную на стипендіи по каждому учебному округу, разрѣшить попечителямъ учебныхъ округовъ распредѣлять по ихъ усмотрѣнію, между подвѣдомственными имъ учебными заведеніями. 4) Опредѣленіе въ каждой мѣстности размѣра стипендій отъ *двадцати пяти* до *шестидесяти* рублей сер. возложить на директоровъ училищъ, съ утвержденія попечителя. 5) Самыя стипендіи для слушанія курса наукъ въ уѣздныхъ училищахъ и гимназіяхъ назначать болѣе способнымъ и недостаточнымъ еврейскимъ мальчикамъ, по избранію педагогическихъ совѣтовъ при сихъ заведеніяхъ, съ утвержденія директора училищъ. Ближайшія же условія назначенія стипендіатовъ опредѣлить особою инструкціею отъ министерства народнаго просвѣщенія. 6) Получившаго стипендію, если онъ будетъ неприлежно учиться или дурно себя вести, лишать оной съ разрѣшенія попечителя округа.

— ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ Высочайше повелѣть соизволилъ:

По всѣмъ вообще войскамъ и командамъ военнаго вѣдомства, теперь же, пріостановить увольненіе нижнихъ чиновъ, какъ въ безсрочный и временной, такъ и въ обыкновенный домовой, отпуски, впредь до особаго распоряженія; увольненіе же людей въ отставку, имѣющихъ на то, по закону, право, производить на прежнемъ основаніи.

— Высочайшій приказъ по военному вѣдомству: (30 января) Его Императорское Высочество князь Николай Максимиліановичъ Романовскій, герцогъ Лейхтенбергскій—назначается флигель-адъютантомъ къ ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ.

— Умершій исключается изъ списковъ: сенаторъ генерал-лейтенантъ графъ *Буксгевденъ*.

О порядкѣ сношеній пограничныхъ начальствъ съ начальствомъ царства польскаго, относительно распространенія на пограничныя мѣста дѣйствія изданныхъ, 6-го февраля 1861 года, правилъ о задержаніи лицъ, совершившихъ преступленіе.

Государственный совѣтъ, въ департаментѣ законовъ и въ общемъ собраніи, разсмотрѣвъ представленіе управляющаго министерствомъ юстиціи, о порядкѣ сношеній пограничныхъ начальствъ съ начальствомъ царства польскаго, относительно распространенія на пограничныя мѣста дѣйствія изданныхъ, 6-го февраля 1861 года, правилъ о задержаніи лицъ, совершившихъ преступленіе, согласно съ заключеніемъ главноуправляющаго II отдѣленіемъ Собственной ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА канцеляріи и управляющаго министерствомъ юстиціи, *мнѣніемъ положилъ:* предоставить взаимному, пограничныхъ генералъ-губернаторовъ съ начальникомъ гражданскаго вѣдомства въ царствѣ польскомъ, соглашенію, распространять на пограничныя мѣста, гдѣ сіе признано будетъ нужнымъ, дѣйствіе Высочайше утвержденныхъ, 6-го февраля 1861 года, для губерній виленской, ковенской и гродненской правилъ о порядкѣ задержанія лицъ, совершившихъ преступленіе въ городѣ Ковно и скрывшихся въ деревнѣ Алексотѣ, и наоборотъ, бѣжавшихъ изъ деревни Алексоты въ Ковно, съ тѣмъ, чтобы о каждомъ случаѣ такого распространенія публикуемо было въ губернскихъ вѣдомостяхъ нашихъ пограничныхъ губерній; въ царствѣ же польскомъ—посредствомъ установленныхъ тамъ соотвѣтственныхъ публикацій. Таковое мнѣніе Высочайше утверждено 31 декабря 1861 г.

— *О разрѣшеніи въ городѣ Житомирѣ деревянныхъ построекъ и каменныхъ зданій въ кварталахъ, опредѣленныхъ подъ сады.* По Высочайше утвержденному, 19-го февраля 1853 года, плану на регулированіе города Житомира опредѣлены для каменныхъ зданій особые кварталы, въ которыхъ для построекъ собственно назначено отъ 18 до 32 саж., а остальное пространство предполагалось подъ сады. ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, по всеподданнѣйшему докладу, г. исправляющимъ должность главноуправляющаго путями сообщенія и публичными зданіями, представленія волынскаго губернскаго управленія, въ 29-й день ноября 1862 г., Высочайше соизволилъ разрѣшить: На мѣста въ срединѣ кварталовъ, опредѣленныхъ подъ сады, дозволять деревянныя постройки, а каменныя зданія производить отъ улицъ на 18—25 саженъ.

— *О принятіи мѣръ къ своевременному поступленію поземельнаго сбора на мировыя учрежденія.* Г. министръ финансовъ, отъ 14 сего января, за N. 77, сообщилъ, что изъ свѣдѣній, доставленныхъ въ министерство финансовъ казенными палатами по 16 губерніямъ (астраханской, витебской, воронежской, калужской, кіевской, могилевской, московской, пензенской, подольской, полтавской, псковской, рязанской, симбирской, тверской, тульской и ярославской) оказывается, что поступленіе земскаго сбора, опредѣленнаго по Высочайше утвержденнымъ, 15 января 1862 г., раскладкамъ ко взысканію въ томъ году на содержаніе губернскихъ и уѣздныхъ по крестьянскимъ дѣламъ учрежденій, почти во всѣхъ сихъ губерніяхъ было крайне неудовлетворительно.

При недостаточномъ поступленіи назначенныхъ по раскладкамъ суммъ упомянутаго сбора, потребовались бы и въ 1863 году новыя позаимствованія изъ крестьянскаго капитала на содержаніе тѣхъ учрежденій, что было бы сопряжено съ истощеніемъ сего капитала, за сдѣланными уже изъ него въ 1861 и 1862 годахъ значительными позаимствованіями. Вслѣдствіе сего, статсъ-секретарь Рейтернъ, сообщивъ начальникамъ означенныхъ губерній о принятіи зависящихъ мѣръ къ исправнѣйшему взысканію поземельнаго сбора, просилъ содѣйствія министерства внутреннихъ дѣлъ къ принятію, какъ въ поименованныхъ 16, такъ и во всѣхъ прочихъ губерніяхъ, дѣйствительнѣйшихъ мѣръ къ возможно успѣшнѣйшему взысканію исчисленныхъ по раскладкамъ суммъ земскаго сбора на содержаніе губернскихъ и уѣздныхъ по крестьянскимъ дѣламъ учрежденій.

Согласно отношенію статсъ-секретаря Рейтерна предложено гг. начальникамъ губерній принять зависящія мѣры къ своевременному поступленію поземельнаго сбора на мировыя учрежденія. (По зем. отд., 19 января 1863 г., N. 3).

(Сѣв. Поч.)

Część Urzędowa.

WIADOMOŚCI Z POLSKI.
OSTATNIE DEPESZE TELEGRAFICZNE:

Warszawa, 2-go lutego.

W blizkości Włocławka pod Izbicami, dwie roty Ołonieckiego półku, pod komendą majora Nielidowa, dnia 29 stycznia dognały bandę powstańców, liczącą około 500 pieszych i 50 konnych, rozłożonych w lesie. Banda została rozproszoną, przy czém powstańców zabito 160 ludzi, pojmano 4; w liczbie zabitych znajdują się dwaj naczelnicy. U nas zabito komendanta 7-ej roty, kapitana Jankowskiego, i dwóch prostych żołnierzy; raniono 6.

W Radzynie, 25 stycznia, rozstrzelano 2 powstańców, a w Janowie d. 30 tego m. jednego.

(Pocz. półn.)

Najwyższe rozkazy. CESARZ JEGO MOŚĆ na decyzję komitetu żydowskiego w d. 11 bież. stycznia Najwyżéj rozkazać raczył: 1) Na wydanie stypendjów celem ukształcenia żydów w ogólnych niższych i średnich zakładach naukowych ministerjum oświecenia, przeznaczać corocznie z summy poboru świecznego od żydów dwadzieścia cztéry tysiące rubli srebrem, dozwalając rozdzielenie tych pieniędzy na okręgi naukowe w miarę większéj lub mniejszéj ludności żydowskiéj p. ministrowi oświaty. 2) Wysokość stypendjów naznaczyć od dwudziestu pięciu do sześćdziesięciu rub. srebr. co rok na każdego stypendjata. 3) Upoważnić kuratorów okręgów naukowych, aby summę naznaczoną na stypendja w każdym okręgu naukowym rozdzielali podług uznania własnego, pomiędzy zakłady naukowe im upodrzędnione. 4) Oznaczenie w każdéj miejscowości rozmiaru stypendij od dwudziestu pięciu do sześćdziesięciu rubli srebr. polecić dyrektorom zakładów za utwierdzeniem kuratora. 5) Same stypendja dla słuchania kursu nauk w szkołach powiatowych i gimnazjach, wyznaczać bardziéj zdolnym i niemajętnym dzieciom żydowskim, z wyboru rad pedagogicznych przy tych zakładach. Bliższe zaś warunki naznaczenia stypendjatów wskazać w osóbnéj instrukcji z ministerjum oświecenia wydanéj. 6) Otrzymującego stypendjum, jeżeliby się takowy niepilnie uczył lub był złego prowadzenia, pozbawiać takowego z upoważnienia kuratora okręgu.

— CESARZ JEGO MOŚĆ Najwyżéj rozkazać raczył:

We wszystkich w ogóle wojskach i komendach zarządu wojskowego jednocześnie z tém zaprzestać uwolnienia żołnierzy niższych stopni, tak za bezterminowym i czasowym, jako też za zwyczajnym urlopem do domu aż do dalszego rozporządzenia; uwalnianie zaś do dymissji ludzi mających na to prawo wedle ustaw, czynić na zasadach uprzednich.

— Przez Najwyższy rozkaz w wydziale wojskowym (30 stycznia) Jego Cesarska Wysokość Książę Mikołaj Maksymiljanowicz Romanowski, książę Leuchtenberski, mianuje się fligiel-adjutantem Jego Cesarskiéj Mości.

— Senator jenerał-porucznik hrabia Bukshevden wykreśla się z list z powodu śmierci.

O kolei kommunikowania się władz nadgranicznych z władzami Królestwa Polskiego względem rozpostarcia na miejscowości nadgraniczne mocy obowiązującéj wydanych 6 lutego 1861 roku przepisów o zatrzymywaniu osób, obwinionych o przestępstwa.

Rada państwa w departamencie praw i w ogólném zgromadzeniu, rozpatrzywszy przedstawienie zarządzającego ministerjum sprawiedliwości o kolei kommunikowania się władz nadgranicznych z władzami Królestwa Polskiego względem rozpostarcia na miejscowości nadgraniczne mocy obowiązującéj wydanych 6-go lutego 1861 roku przepisów o zatrzymywaniu osób obwinionych o przestępstwa, zgodnie z decyzją głównozarządzającego II wydziałem własnéj JEGO CESARSKIEJ MOŚCI kancelarji i zarządzającego ministerjum sprawiedliwości, zdaniem postanowiła: zostawić do zobopólnego nadgranicznych jenerał-gubernatorów z naczelnikiem zarządu cywilnego w Królestwie Polskiém porozumienia się, rozpościeranie na miejscowości nadgraniczne gdzie tego będzie potrzeba, mocy obowiązującéj Najwyżéj zatwierdzonych 6 lutego 1861 roku dla guberni Wileńskiéj, Kowieńskiéj i Grodzieńskiéj, przepisów, o kolei zatrzymywania osób, które uczyniły przestępstwa w Kownie i skryły się we wsi Aleksocie i przeciwnie zbiegłych ze wsi Aleksoty do Kowna, z tém, iżby o każdym wypadku takiego rozpostarcia ogłoszono było w wiadomościach gubernjalnych naszych nadgranicznych gubernij; w Królestwie zaś Polskiém—za pomocą ustanowionych tamże właściwych puklikacij. Takowe zdanie Najwyżéj zostało zatwierdzone 31 grudnia 1862 roku.

— O dozwoleniu w m. Żytomierzu budować drewniane i murowane gmachy w kwartałach przeznaczonych pod ogrody. Podług Najwyżéj zatwierdzonego planu d. 19 lutego 1863 roku na zregulowanie miasta Żytomierza, oznaczone zostały dla gmachów murowanych osóbne dzielnice, w których dla budowli przeznaczono właściwie od 18-tu do 32 sążni, a pozostała przestrzeń miała zostać pod ogrody. CESARZ JEGO MOŚĆ na najpoddanniejsze przełożenie pana pełniącego obowiązek głównozarządzającego drogami kommunikacji i budowlami publicznemi, na przedstawienie Wołyńskiego rządu gubernjalnego, w dniu 29 listopada 1862 roku Najwyżéj raczył dozwolić: Na miejscu, w środku dzielnic przeznaczonych pod ogrody, dozwalać wznosić drewniane budowle, a murowane budynki stawić od ulicy na 18—25 sążni.

— O przedsięwzięciu środków celem rychłego ściągnięcia podatku ziemskiego na instytucje pojednawcze. Pan minister skarbu dnia 14 b. m. stycznia za N. 77, zakommunikował, że z wiadomości nadesłanych do ministerjum skarbu przez izby skarbowe 16 gubernij (astrachańskiéj, witebskiéj, woroneżskiéj, kałuzkiej, kijowskiéj, mohylewskiéj, moskiewskiéj penzeńskiéj, podolskiéj, połtawskiéj, pskowskiéj, rjazańskiéj, symbirskiéj, twerskiéj, tulskiéj i jarosławskiéj) pokazuje się, że wpływy podatku ziemskiego przeznaczonego wedle Najwyżéj utwierdzonych 15 stycznia 1862 r. rozkładów, na utrzymanie w tym roku gubernjalnych i powiatowych dla spraw włościańskich urzędów, prawie we wszystkich tych gubernjach były bardzo niezadawalniające.

Przy niedostatecznym wpływie naznaczonych wedle rozkładów summ rzeczonego podatku, potrzebaby było w 1863 r. uciec się do nowych pożyczek z włościańskiego kapitału na utrzymanie tych instytucij, coby pociągnęło za sobą wyczerpanie się tego kapitału, po zrobionych już zeń w 1861 i 1862 roku znacznych pożyczkach. W skutek tego sekretarz stanu Rejtern, zakommunikowawszy naczelnikom pomienionych gubernij o przedsięwzięciu właściwych środków w celu akuratniejszego wyegzekwowania podatku ziemskiego, prosił o współdziałanie ministerjum spraw wewnętrznych w obmyśleniu tak w pomienionych 16, jak również we wszystkich innych gubernjach, skuteczniejszych środków do ściągnięcia o ile można prędszego wyliczonych w rozkładach summ podatku ziemskiego na utrzymanie gubernjalnych i powiatowych do spraw włościańskich instytucij.

Zgodnie z odezwą sekretarza stanu Rejterna, zalecono pp. naczelnikom gubernij przedsięwziąć należyte środki, ażeby podatek ziemski na instytucje pojednawcze wpływał w właściwym czasie (w wydz. ziem. 19 stycznia 1863 r. N. 3).

ПОЛОЖЕНІЕ
О ПОШЛИНАХЪ ЗА ПРАВО ТОРГОВЛИ И ДРУГИХЪ ПРОМЫСЛОВЪ.

(Продолженіе. См. N. 11.)

ГЛАВА ВТОРАЯ.
О БИЛЕТАХЪ НА ТОРГОВЫЯ И ПРОМЫШЛЕННЫЯ ЗАВЕДЕНІЯ.

26. Слѣдующія промышленныя заведенія могутъ быть содержимы не иначе, какъ со взятіемъ ежегодно установленныхъ симъ положеніемъ билетовъ (ст. 29): а) конторы купеческія, банкирскія, коммиссіонерскія, страховыя, справочныя, маклерскія, транспортныя, пароходныя, а также конторы акціонерныхъ обществъ и товариществъ на паяхъ. б) Открытые магазины, лавки, амбары, погреба, кладовыя, будки (кромѣ означенныхъ въ ст. 4. п. в.), плитные, лѣсные, дровяные, каменно-угольные и тому подобные дворы и всякія складочныя мѣста, служащія для храненія или продажи товаровъ. в) Трактирныя заведенія всякаго рода, поименованныя въ положеніи о сихъ заведеніяхъ, Высочайше утвержденномъ 4-го іюля 1861 года, рыбные садки и торговыя бани. г) Мануфактуры, заводы, фабричныя, ремесленныя и упомянутыя въ ст. 2-й сельскохозяйственныя заведенія (за исключеніемъ поименованныхъ въ ст. 7-й и 8-й), аптеки, фотографическія заведенія, а также типографіи и литографіи, не исключая и казенныхъ, если онѣ принимаютъ частные заказы.

Примѣчаніе. Министру финансовъ предоставляется, по соглашенію съ министромъ внутреннихъ дѣлъ, включать, по примѣненію къ сей статьѣ, въ число торговыхъ и промышленныхъ заведеній, и такія, которыя въ ней не поименованы.

27. Содержателямъ фабричныхъ и ремесленныхъ заведеній, подлежащихъ билетному сбору, на основаніи ст. 26-й, разрѣшается имѣть при заведеніи лавку для продажи своихъ издѣлій, безъ взятія особаго на нее билета. Если же они откроютъ для такой продажи отдѣльные, не состоящіе въ связи съ фабричными и ремесленными заведеніями, магазины или лавки, то обязываются брать особые на нихъ билеты, по правиламъ, въ настоящемъ положеніи изложеннымъ.

ГЛАВА ТРЕТЬЯ.
О ПОШЛИНАХЪ ЗА СВИДѢТЕЛЬСТВА И БИЛЕТЫ.

28. За купеческія свидѣтельства первой гильдіи взимается повсемѣстно одна и та же пошлина. За купеческія свидѣтельства второй гильдіи, а равно и за промысловыя свидѣтельства пошлина взимается различно въ разныхъ мѣстностяхъ имперіи, которыя въ семъ отношеніи раздѣляются на 5 классовъ по росписи В, къ сей статьѣ приложенной.

Примѣчаніе. Распредѣленіе мѣстностей по классамъ, означенное въ росписи, къ сей статьѣ приложенной, для сбора за свидѣтельства и билеты, можетъ быть измѣняемо и дополняемо по соглашенію министра финансовъ съ министромъ внутреннихъ дѣлъ, съ тѣмъ, чтобы измѣненная или дополненная роспись была всегда вводима въ дѣйствіе съ 1-го января слѣдующаго года.

29. За билеты на торговыя и промышленныя заведенія взимается пошлина въ размѣрахъ, смотря по классу, къ которому отнесена мѣстность въ росписи, приложенной къ предшедшей 28-й статьѣ, и по роду свидѣтельства, взятаго содержателемъ заведенія.

30. Размѣры пошлинъ за свидѣтельства и за билеты опредѣляются въ прилагаемыхъ къ сей статьѣ росписяхъ Г и Д.

31. Пошлины за свидѣтельства и билеты уплачиваются впередъ за будущій годъ, при выдачѣ ихъ, съ 1-го ноября по 1-е января. Въ случаѣ невозобновленія свидѣтельствъ и билетовъ до 1-го ноября, торгующіе и промышляющіе лишаются правъ, соединенныхъ, на основаніи настоящаго положенія, съ тѣми свидѣтельствами и билетами.

Примѣчаніе. Лица, прекратившія свой торгъ или промыселъ, а равно и желающія заниматься торговлею или промыслами вновь, могутъ получать свидѣтельства и билеты и въ теченіе цѣлаго года. Такія свидѣтельства и билеты имѣютъ силу со дня ихъ выдачи до 1-го января слѣдующаго года, а пошлины на нихъ взыскиваются: съ выданныхъ до 1-го іюля за цѣлый годъ, а съ выданныхъ послѣ 1-го іюля за полгода.

ГЛАВА ЧЕТВЕРТАЯ.
О ТОРГОВЫХЪ ПРАВАХЪ, ПРЕДОСТАВЛЯЕМЫХЪ ПО СВИДѢТЕЛЬСТВАМЪ.

32. По свидѣтельству *первой гильдіи* предоставляется: а) право производить, какъ оптовую, такъ и розничную торговлю по всей Имперіи русскими и иностранными, дозволенными къ продажѣ, товарами, лично и чрезъ приказчиковъ и содержать для сего въ городахъ и селеніяхъ склады, амбары и магазины, безъ ограниченія въ числѣ оныхъ, но съ платою установленнаго (ст. 29) билетнаго сбора за каждое не изъятое отъ онаго заведеніе; б) право принимать подряды, поставки и откупа, безъ ограниченія суммы, и в) право содержать фабрики, заводы и ремесленныя заведенія, съ платежемъ установленнаго билетнаго сбора, во всѣхъ городскихъ и сельскихъ поселеніяхъ того уѣзда, гдѣ взявшій свидѣтельство записанъ.

33. По свидѣтельству *второй гильдіи* предоставляется: а) право производить въ томъ уѣздѣ, гдѣ взявшій патентъ записанъ, розничную торговлю русскими и иностранными товарами изъ лавокъ или магазиновъ, а также содержать фабрики, заводы и ремесленныя заведенія безъ ограниченія въ числѣ оныхъ, но съ платою за каждое установленнаго настоящимъ положеніемъ билетнаго сбора, и б) право принимать подряды, поставки и откупа на сумму не свыше 15,000 р. каждый.

34. Всякій содержатель фабрики или завода, на коихъ употребляются машины и снаряды, приводимые въ движеніе паромъ, или водою, или на коихъ имѣется болѣе 16-ти работниковъ, какого бы онъ званія ни былъ, если не имѣетъ купеческаго свидѣтельства первой гильдіи, долженъ взять свидѣтельство второй гильдіи по мѣстному окладу и платить билетный сборъ.

Примѣчаніе 1-е. Изъ сего изъемлятся заведенія, означенныя въ ст. 7 и 8-й.

Примѣчаніе 2-е. Содержатель фабрики или завода, взявшій на основаніи сей статьи, свидѣтельство второй гильдіи, не обязывается ко вступленію въ купечество; но если желаетъ пользоваться сопряженными съ такимъ свидѣтельствомъ личными правами и преимуществами, то долженъ перейти въ купечество на правилахъ, изложенныхъ въ законахъ о состояніяхъ.

35. Если имѣющій купеческое свидѣтельство первой или второй гильдіи по одному уѣзду намѣренъ производить розничную торговлю, или содержать фабрику, или промышленное заведеніе въ другомъ уѣздѣ, то обязанъ взять тамъ особое свидѣтельство второй гильдіи, съ платежемъ установленной за оное пошлины, а также и билетнаго, за торговое или промышленное заведеніе, сбора по мѣстнымъ окладамъ. Если же въ уѣздѣ находится городъ или поселеніе, отнесенные къ высшему классу мѣстностей, нежели самый уѣздъ, то желающій торговать въ такомъ городѣ или поселеніи по свидѣтельству второй гильдіи обязанъ платить за сіе послѣднее по окладу для того города или поселенія опредѣленному, съ чѣмъ вмѣстѣ получаетъ право торговать во всемъ уѣздѣ.

36. Акціонерныя общества и товарищества на паяхъ, банкирскіе и коммисіонерскіе домы страховыя предпріятія, а также транспортныя и пароходныя конторы должны снабжаться свидѣтельствами первой гильдіи, а справочныя и маклерскія конторы свидѣтельствами второй гильдіи.

37. Содержатели аптекъ, типографій и литографій, подлежа, на основаніи ст. 26, п. г. сего положенія, билетному сбору, не обязаны брать ни купеческихъ, ни промысловыхъ свидѣтельствъ.

38. Содержатели трактирныхъ заведеній въ городахъ, платящіе въ мѣстный городской доходъ не менѣе 200 р. сер. въ годъ акциза, обязаны имѣть свидѣтельство второй гильдіи; но платящіе менѣе 200 р. сер. отъ обязанности сей освобождаются. Тѣ и другіе должны однако снабжать себя билетомъ на заведеніе, на основаніи ст. 26, п. в. сего положенія.

39. По свидѣтельству на мелочной торгъ предоставляется право въ томъ городѣ, посадѣ, мѣстечкѣ или селеніи, гдѣ взято свидѣтельство: 1) содержать лавки и будки въ гостиныхъ дворахъ, рядахъ и другихъ публичныхъ помѣщеніяхъ, для продажи товаровъ, поименованныхъ въ росписи Е, къ сей статьѣ приложенной; такъ называемыя мелочныя лавочки, для продажи изъ нихъ товаровъ, поименованныхъ въ росписи Ж, приложенной къ сей же статьѣ; торговыя бани, рыбные садки, трактирныя заведенія (платящія въ городской доходъ менѣе 200 руб.), ремесленныя и домашнія фабричныя заведенія и мастерскія (дѣйствуюющія исключительно ручною работою, безъ машинъ и снарядовъ, приводимыхъ въ движеніе паромъ, или водою и имѣющія не болѣе 16-ти работниковъ), безъ ограниченія въ числѣ сихъ лавокъ и заведеній, но съ платою за каждое установленнаго (ст. 29) билетнаго сбора, и 2) принимать подряды, поставки и откупа на сумму не свыше 1,200 руб.

Примѣчаніе 1-е. Мелочная лавочка не должна имѣть болѣе одного покоя, въ коемъ производится продажа, но при немъ можетъ быть кладовая, погребъ или ледникъ и жилье хозяина. Въ покояхъ, предназначенныхъ для жилья, продажа товаровъ воспрещается.

Примѣчаніе 2-е. Министру финансовъ предоставляется, по представленію городскихъ обществъ и соображенію съ мѣстными обсто-

USTAWA
O POBORACH ZA PRAWO HANDLU I INNYCH PRZEMYSŁÓW.

(Dalszy ciąg, ob. N. 11.)

ROZDZIAŁ WTÓRY.
O BILETACH NA HANDLOWE I PRZEMYSŁOWE ZAKŁADY.

26. Następujące zakłady przemysłowe mogą być utrzymywane nieinaczéj, jak po wzięciu corocznie ustanowionych w niniejszéj ustawie biletów (art. 29): a) kantory kupieckie bankierskie, kommissowe, assekuracyjne, informacyjne, maklerskie, transportowe, parostatków, a także kantory towarzystw akcjonarjuszów i towarzystw;

b) Otwarte magazyny, kramy, śpichlerze, sklepy, składy, budki (oprócz oznaczonych w art. 4, p. c) Miejsca do składania płyt, lasu, drew, kamiennego węgla i tym podobne składowe miejsca, służące do przechowywania lub sprzedaży towarów. d) Zakłady traktjernicze wszelkiego rodzaju wyszczególnione w ustawie o tych zakładach N a j w y ż é j zatwierdzonéj 4 lipca 1861 roku, rybne ogródki i handlowe łaźnie. e) Zakłady rękodzielnicze, fabryczne, rzemieślnicze i rzeczone w art. 2 rolniczo-gospodarcze zakłady (za wyłączeniem poszczególnionych w art. 7 i 8) apteki, zakłady fotograficzne, oraz typografje i litografje, niewyłączając i skarbowych, jeżeli one przyjmują prywatne obstalunki.

U w a g a. Ministrowi skarbu dozwala się, po skomunikowaniu się z ministrem spraw wewnętrznych, zaliczać podług tegoż artykułu do kategorji handlowych i przemysłowych zakładów nawet i takie, które w nim poszczególnione niezostały.

27. Posiadaczom fabrycznych i rzemieślniczych zakładów, podlegającym poborowi biletowemu na mocy art. 26 dozwala się mieć przy zakładzie kram dla sprzedaży swoich wyrobów bez wzięcia osóbnego na ony biletu. Jeżeli zaś oni otworzą dla takowéj sprzedaży oddzielne, niezostające w związku z fabrycznemi i rzemieślniczemi zakładami, magazyny lub kramy, wtedy obowiązani są brać osóbne na one bilety, podług przepisów w niniejszéj ustawie wyszczególnionych.

ROZDZIAŁ TRZECI.
O POBORACH ZA BILETY I ŚWIADECTWA.

28. Za kupieckie świadectwa pierwszéj gildy opłaca się wszędzie jednostajny pobór. Za świadectwa kupieckie drugiéj gildy, tudzież za świadectwa przemysłowe pobór ściąga się rozmaicie, stosownie do miejscowości cesarstwa, które pod tym względem dzielą się na 5 klas podług wykazu B. do tego artykułu dodanego.

U w a g a. Rozdział miejscowości na klassy oznaczony w wykazie do tegoż artykułu dodanym, dla poboru za bilety i świadectwa, może być odmieniany i dopełniany po skomunikowaniu się ministra skarbu z ministrem spraw wewnętrznych, z tém, aby zmieniony i dopełniony wykaz był zawsze wprowadzany w zastosowanie od pierwszego stycznia roku następnego.

29. Za bilety na handlowe i przemysłowe zakłady ściąga się pobór w rozmaitych rozmiarach, stosownie do klassy, do któréj zaliczona została miejscowość w wykazie dołączonym do art. 28 i według rodzaju świadectwa wziętego przez właściciela zakładu.

30, Rozmiary poboru za świadectwa i bilety określają się w dołączonych do tego art. wykazach D i E.

31. Pobory za świadectwa i bilety opłacają się z góry za rok następujący, przy wydawaniu ich od 1-go listopada do 1-go stycznia. W razie zaś wznowienia świadectw i biletów przed 1-m stycznia, handlujący i przemysłowcy pozbywają się praw, połączonych, na mocy obecnéj ustawy, z temiż świadectwami i biletami.

U w a g a. Osoby, które zaniechały swego handlu lub przemysłu, tudzież życzące zajmować się handlem lub przemysłem na nowo, mogą otrzymywać świadectwa i bilety nawet w ciągu całego roku. Takie świadectwa i bilety mają moc obowiązującą od dnia ich wydania do 1 stycznia roku następnego, a pobor za one ściąga się: od wydanych do 1-go lipca, za cały rok, a od wydanych po 1-m lipca za półrocze.

ROZDZIAŁ CZWARTY.
O PRAWACH HANDLOWYCH WYNIKAJĄCYCH SKUTKIEM ŚWIADECTW.

32. Świadectwo 1-széj gildy nadaje: a) prawo prowadzenia tak ryczałtowego, jako też detalicznego handlu w całém Cesarstwie rossyjskiemi i zagranicznemi dozwolonemi w sprzedaży towarami, osobiście albo przez komissantów, i utrzymywać na ten cel po miastach i wsiach składy, śpichlerze i magazyny, bez ograniczenia ich liczby, lecz za opłatą ustanowionego (art. 29) poboru biletowego za każdy prawem nie wyjęty od takowego zakład; b) prawo brać antrepryzy, dostawki i odkupy bez ograniczenia summy i c) prawo utrzymywać fabryki, zakłady i rzemieślnicze warstaty, za opłatą ustanowionego poboru biletowego, we wszystkich miejskich i wiejskich osiadłościach tego powiatu, gdzie posiadający świadectwo jest przypisany.

33. Świadectwo 2-giéj gildy nadaje: a) prawo prowadzenia, w tym powiecie gdzie jest biorący patent zapisany, handlu detalicznego rossyjskiemi i cudzoziemskiemi towarami w kramach i magazynach, tudzież utrzymywać fabryki, zakłady i rzemieślnicze zakłady bez ograniczenia ich liczby, lecz z opłatą za każdy ustanowionego niniejszą ustawą poboru biletowego i b) prawo brać antrepryzy, dostawki i odkupy na summę nie wyżéj 15,000 r. każdy.

34. Każdy posiadacz fabryki lub zakładu, na których używają się machiny i narzędzia poruszane parą, lub wodą, albo też na których pracuje więcéj, jak 16 robotników z jakiegokolwiek bądź stanu, jeżeli niema kupieckiego świadectwa pierwszéj gildy, powinien wziąść takowe drugiéj gildy podług miejscowego ustanowienia i opłacać pobor biletowy.

U w a g a 1-a. Z tego wyjmują się zakłady, oznaczone w art. 7 i 8-m.

U w a g a 2-a. Posiadacz fabryki lub zakładu, który wziął na mocy tego artykułu świadectwo 2-giéj gildy, nie obowiązuje się wstąpić do stanu kupieckiego; lecz jeśli życzy korzystać z przywiązanych do takiego świadectwa przywilejów i praw osobistych, tedy powinien przejść do stanu kupieckiego, na mocy praw wykazanych w prawie o stanach.

35. Jeżeli mający świadectwo kupieckie pierwszéj lub drugiéj gildy na jeden powiat, zamierza prowadzić handel detaliczny lub utrzymywać fabryki lub zakład przemysłowy w drugim powiecie, tedy powinien wziąść tam osóbne świadectwo drugiéj gildy za opłatą ustanowionego sztempla, oraz poboru biletowego za handlowy, lub przemysłowy zakład podług miejscowéj stopy. Jeżeli zaś w powiecie znajduje się miasto lub osada zaliczone do wyższéj klassy miejscowości, niż sam powiat, to życzący handlować w takiém mieście lub osadzie za świadectwem 2-giéj gildy, powinien opłacić za to ostatnie podług stopy dla tego miasta, lub osady określonéj, przy czém nabywa prawo handlu w całym powiecie.

36. Towarzystwa akcjonarjuszów, bankierskie i kommissowe domy, przedsiębierstwa assekuracyjne oraz transportowe i kantory parostatków powinny brać świadectwa 1-széj gildy, a kantory informacyjne i maklerskie— świadectwa 2-giéj gildy.

37. Posiadacze aptek, typografij i litografij, podlegając na mocy 26 art. p. d. ustawy niniejszéj, poborowi biletowemu, nie są obowiązani brać kupieckich, ani przemysłowych świadectw.

38. Posiadacze zakładów traktjernych po miastach, opłacający do dochodów miastowych nie mniéj 200 r. sr. na rok akcyzy, powinni brać świadectwo 2-giéj gildy; a opłacający nie mniéj 200 r. sr. od tego obowiązku są wyjęci. Tak jedne, jako też i drugie powinny mieć jednak bilety na zakłady z mocy art. 26 p. c. téj ustawy.

39. Swiadectwo na handel drobnostkowy daje prawo w tém mieście, osadzie, miasteczku lub wsi, gdzie wzięto świadectwo; 1) utrzymywać kramy i budki w oberżach, rzędach i innych publicznych pomieszczeniach dla sprzedaży towarów wyszczególnionych w wykazie F. do tegoż artykułu dołączonym; tak nazwane drobiazgowe kramiki, dla sprzedaży w nich towarów poszczególnionych w wykazie G, dołączonym do tegoż artykułu; handlowe łaźnie, rybne ogródki, zakłady traktjerne (opłacające na rzecz dochodów miejskich mniéj 200 rub.) rzemieślnicze i domowe zakłady fabryczne i pracownie (działające wyłącznie pracą ręczną, bez machin i narzędzi poruszanych parą lub wodą i mające niewięcéj 16-u robotników) bez ograniczenia liczby tych kramów i zakładów, lecz z opłatą za każdy z nich przepisanego (art. 29) poboru biletowego i 2) brać antrepryzy, dostawki i odkupy na summę nie wyżéj 1,200 rubli.

U w a g a 1. Kramik drobiazgowy nie powinien mieć więcéj nad jeden pokoj, w którym odbywa się sprzedaż, lecz przy nim może być skład, sklep lub lodownia i mieszkanie właściciela. W pokojach przeznaczonych na mieszkanie sprzedaż towarów wzbrania się.

U w a g a 2. Minister skarbu może, na przedstawienie gromad miejskich i po rozwa-

ятельствами, дополнять росписи товаровъ, приложенныя къ сей статьѣ.

40. Желающій содержать фабричное или ремесленное заведеніе, дѣйствующее безъ машинъ и снарядовъ, приводимыхъ въ движеніе паромъ или водою и имѣющее не болѣе 16-ти рабочихъ, долженъ взять свидѣтельство на мелочной торгъ. Изъ правила сего допускается изъятіе въ отношеніи землевладѣльцевъ и крестьянъ по ст. 7 и 8, а равнымъ образомъ всѣ такія заведенія въ мѣстностяхъ V класса освобождаются отъ взятія свидѣтельствъ на мелочной торгъ и билетовъ.

41. Лица, имѣщія купеческія свидѣтельства 1-й и 2-й гильдіи, могутъ пользоваться всѣми правами, предоставленными по свидѣтельствамъ на мелочной торгъ, въ томъ городѣ или уѣздѣ, гдѣ ими взяты свидѣтельства.

42. Означенными въ ст. 39-й промыслами, за исключеніемъ содержанія торговыхъ бань и трактирныхъ заведеній, дозволяется заниматься безъ взятія свидѣтельства на мелочной торгъ и съ правомъ содержать, безъ платы за билетъ, по одному заведенію: а) вдовамъ и не замужнимъ дочерямъ священно и церковно-служителей; б) отставнымъ и безсрочно-отпускнымъ нижнимъ чинамъ, и в) солдатскимъ жонамъ, вдовамъ и не замужнимъ дочерямъ.

43. Если имѣющій свидѣтельство на мелочной торгъ по одному уѣзду пожелаетъ производить сей торгъ, или содержать фабричныя и промышленныя заведенія, дозволенныя по такому свидѣтельству, въ иномъ уѣздѣ, то онъ долженъ взять тамъ такое свидѣтельство на мелочной торгъ, по мѣстному окладу. Если же въ уѣздѣ находится городъ или поселеніе, отнесенные къ высшему классу мѣстностей, нежели самый уѣздъ, то желающій производить мелочной торгъ въ такомъ городѣ или поселеніи, обязанъ платить за установленное для мелочнаго торга свидѣтельство, по окладу, для того города или поселенія опредѣленному, съ чѣмъ вмѣстѣ получаетъ право торговать во всемъ уѣздѣ.

44. По свидѣтельствамъ на развозный и разносный торгъ мануфактурными и колоніальными товарами дозволяется производить сей торгъ только внѣ городовъ, посадовъ и мѣстечекъ. Въ случаѣ же продажи означенныхъ товаровъ въ городахъ, посадахъ и мѣстечкахъ въ разносъ, или съ возовъ и изъ домовъ и постоялыхъ дворовъ, товары сіи подлежатъ конфискаціи, на основаніи ст. 1,665 Уложенія о наказаніяхъ.

Примѣчаніе 1-е. Торгующіе исключительно такъ называемыми крестьянскими произведеніями, поименованнымъ въ росписи Б, приложенной къ ст. 5-й сего положенія, не обязаны брать означенныхъ въ настоящей статьѣ свидѣтельствъ.

Примѣчаніе 2-е. Торгующій мануфактурными и колоніяльными товарами съ возовъ, или въ разносъ, обязанъ имѣть на свое имя свидѣтельство, въ сей статьѣ, для такого торга, указанное, безъ различія, торгуетъ ли онъ на свое имя, или по порученію хозяина, или просто въ качествѣ возчика.

45. Товары, подвергаемые, на основаніи ст. 44, конфискаціи за незаконную ими торговлю, продаются съ разрѣшенія главнаго мѣстнаго начальства, съ публичнаго торга, а вырученная за оные сумма, по отчисленіи расходовъ за перевозку и продажу, обращается сполна въ пользу государственной казны.

46. Мѣщане и цеховые мужескаго пола, которые занимаются ремеслами сами, безъ наемныхъ рабочихъ, а равно тѣ, которые нанимаются въ рабочіе и домашніе слуги, безъ взятія свидѣтельства на мелочной торгъ (ст. 39), если они не подлежатъ налогу съ владѣемой въ чертѣ города недвижимой собственности, должны брать особое свидѣтельство на мѣщанскіе промыслы (ст 15).

Примѣчаніе 1-е. Лица, не достигшія 17-ти лѣтняго возраста, хотя бы занимались промысломъ самостоятельно, а равно лица, имѣющія болѣе 17-ти лѣтъ, живущія при главѣ семейства и занимающіяся вмѣстѣ съ нимъ какимъ либо ремесломъ, освобождаются отъ взятія, на свое имя, свидѣтельства на мѣщанскіе промыслы.

Примѣчаніе 2-е. Сельскіе обыватели, подлежащіе уже прямымъ податямъ по обществу, къ которому приписаны, не обязаны, при производствѣ въ городахъ, мѣстечкахъ и посадахъ указанныхъ въ сей статьѣ промысловъ, брать особыхъ промысловыхъ свидѣтельствъ.

ГЛАВА ПЯТАЯ.

О КУПЕЧЕСКИХЪ ПРИКАЗЧИКАХЪ.

47. Купеческимъ приказчикомъ называется всякій, кто или управляетъ торговыми дѣлами своего хозяина, или только исполняетъ его порученія въ теченіе опредѣленнаго времени.

48. Приказчики раздѣляются на два класса: къ первому принадлежатъ главные приказчики; ко второму ихъ помощники и другіе торговые служители.

49. Въ первый классъ приказчиковъ входятъ: уполномоченные и повѣренные при оптовой торговлѣ, коимъ поручается какая либо особая торговая операція, закупка или продажа товаровъ; управляющіе всѣмъ торгомъ хозяина или особымъ заведеніемъ, какъ-то: фабрикою или заводомъ; главные фабричные и заводскіе мастера; суперкарги на корабляхъ; главные надзиратели при казенныхъ подрядахъ, а также при перевозкѣ товаровъ и пассажировъ водою или сухопутно; управляющіе откупами и подрядами всякаго рода; повѣренные на хожденіе по таможенному производству дѣлъ; управляющіе письмоводствомъ на конторахъ, а также кассиры; приказчики и сидѣльцы, управляющіе лавкою, магазиномъ, погребомъ, трактирнымъ или другимъ торговымъ заведеніемъ. Къ сему же классу причисляются агенты и коммисіонеры иностранныхъ домовъ, не имѣющіе товаровъ въ своемъ распоряженіи и не уполномоченные на производство торговли, а служащіе только посредниками при заключеніи торговыхъ операцій (commis-voyageurs), и потому не обязанные ко взятію свидѣтельства первой или второй гильдіи.

50. Ко второму классу принадлежатъ: приказчики, коимъ довѣряется производство случайныхъ и необходимыхъ мелочныхъ расходовъ, также, помощники приказчиковъ 1-го класса, опредѣляемые не для распоряженія, а для пособія имъ въ дѣлахъ, и всѣ состоящіе при конторахъ конторщиками и обучающіеся торговлѣ въ лавкахъ, когда имъ болѣе 17 лѣтъ отъ роду.

51. Приказчики обоихъ классовъ обязаны брать свидѣтельства, означенныя въ ст. 15, съ платежемъ за оныя пошлинъ, въ размѣрахъ опредѣленныхъ въ росписи Г., приложенной къ ст. 30 настоящаго положенія. Въ мѣстностяхъ, отнесенныхъ къ IV и V классамъ, приказчики 2 класса освобождаются отъ взятія приказчичьихъ свидѣтельствъ; но если они мѣщане или цеховые, то обязаны брать мѣщанское промысловое свидѣтельство (ст. 15).

52. Лица женскаго пола, въ случаѣ исполненія ими обязанностей приказчиковъ перваго или втораго класса, подлежатъ взятію свидѣтельства, на основаніи предшедшихъ статей.

53. Если занимающій должность приказчика взялъ свидѣтельство первой или второй гильдіи самъ, на свое имя, то онъ отъ взятія приказчичьяго свидѣтельства освобождается.

54. Приказчики перваго класса исполняютъ торговыя порученія по договору о наймѣ и притомъ, по усмотрѣнію хозяина, снабжаются довѣренностями и кредитными письмами. Права ихъ и обязанности, изъ сихъ договоровъ проистекающія, а равно и условія, на коихъ должны состоять прикзчики втораго класса, подробно изложены въ кн. II, разд. II, гл. I и II уст. торг., свод зак. т. XI.

55. Приказчики обязаны всегда сообразоваться съ торговыми правами своихъ вѣрителей.

56. Приказчикъ, уполномоченный для производства торга на имя иностраннаго купца, или купца Великаго Княжества Финляндскаго или Царства Польскаго, если не состоитъ при самомъ хозяинѣ, имѣющемъ жительство въ Россіи, долженъ брать свидѣтельство такой гильдіи, чтобы своимъ лицемъ имѣлъ право производить поручаемую ему торговлю.

57. Членамъ семейства, записаннымъ на основаніи настоящаго положенія, въ одно свидѣтельство, выданное на имя начальника семейства, дозволяется заниматься торговыми дѣлами его и исполнять по онымъ обязанности приказчиковъ перваго и втораго класса, по данной имъ отъ начальника семейства довѣренности, безъ приказчичьяго свидѣтельства и безъ договора о наймѣ.

При лавкахъ всякаго рода и другихъ открытыхъ торговыхъ заведеніяхъ запрещается держать приказчиковъ подъ именемъ работниковъ. Во всякомъ такомъ заведеніи, гдѣ не торгуетъ самъ хозяинъ, или членъ его семейства, въ одномъ свидѣтельствѣ съ хозяиномъ состоящій, долженъ быть особый приказчикъ. Содержатель торговаго заведенія, самъ занимающійся въ немъ торговлею, обязанъ, на время своей отлучки свыше семи дней, оставлять тамъ, для продажи товаровъ, члена своего семейства, или приказчика.

Примѣчаніе. Имѣющій свидѣтельство на мелочной торгъ освобождается отъ обязанности содержать приказчика, буде производитъ сей торгъ только изъ одного заведенія; если же имѣетъ болѣе одного заведенія, то обязывается содержать въ каждомъ изъ нихъ приказчика 2 класса.

(Окончаніе впредь).

МНѢНІЕ ГОСУДАРСТВЕННАГО СОВѢТА.

Его Императорское Величество воспослѣдовавшее мнѣніе въ общемъ собраніи государственнаго совѣта, о пошлинахъ за право торговли и другихъ промысловъ,

żeniu okoliczności miejscowych, dopełniać wykazy towarów do tego artykułu dołączone.

40. Życzący utrzymywać fabryczny lub rzemieślniczy zakład, działający bez maszyn i narzędzi poruszanych parą lub wodą i mający niewięcéj 16-tu robotników, powinien wziąć świadectwo na handel drobiazgowy. Z przepisu tego dozwalają się wyjątki względem ziemian i włościan podług art. 7 i 8; również wszelkie takie zakłady w miejscowościach V klassy, wyjmują się od brania świadectw i biletów na handel drobnostkowy.

41. Osoby, posiadające świadectwa 1-széj i 2-giéj gildy mogą korzystać ze wszystkich praw wynikających ze świadectw na handel drobnostkowy, w tém mieście lub powiecie, gdzie są przez nich wzięte świadectwa.

42. Rzeczonemi w art. 39 przemysłami, za wyłączeniem utrzymywania handlowych łazień i traktjerniczych zakładów, dozwala się trudnić, bez wzięcia świadectw na handel drobnostkowy i z prawem utrzymywania bez opłaty za bilet po jednym zakładzie: a) wdowom i niezamężnym córkom księży i sług duchownych b) dymissjonowanym i urlopowanym bez terminu żołnierzom niższych stopni i c) żonom szeregowców, wdowom i córkom niezamężnym.

43. Jeżeli posiadający świadectwo na handel drobnostkowy na jeden powiat, życzyć będzie prowadzić ten handel, lub utrzymywać fabryczne i przemysłowe zakłady, dozwolone wedle tego świadectwa w innym powiecie, tedy on tam powinien wziąść świadectwo na handel drobnostkowy podług stopy miejscowéj. Jeżeli zaś w powiecie znajduje się miasto lub osada, zaliczone do wyższéj klassy miejscowości niż sam powiat, to życzący prowadzić handel drobnostkowy w takiém mieście lub osadzie, powinien opłacać za ustanowione dla drobnostkowego handlu świadectwo, podług stopy, dla tego miasta lub osady wskazanéj, przy czém też otrzymuje prawo handlowania w całym powiecie.

44. Za świadectwami na rozwozowy i roznośny handel towarami rękodzielniczemi, i kolonjalnemi, pozwala się prowadzić handel takowy po za obrębem miast, osad i miasteczek. W razie zaś przedawania tych towarów po miastach, miasteczkach i osadach detalicznie, lub z wozów, w domach i zajazdach, towary te podlegają konfiskacie, na mocy art. 1,665 kodeksu karnego.

U w a g a 1. Handlujący wyłącznie tak zwanemi produktami włościańskiemi poszczególnionemi w wykazie B. dołączonym do art. 5 téj ustawy, nie są obowiązani brać wyszczególnionych w obecnym art. świadectw.

U w a g a 2. Handlujący rękodzielniczemi i kolonjalnemi towarami z wozów, lub roznośnie, obowiązany jest mieć na swoje imię świadectwo, w tym art. na ten cel oznaczone, nie zważając, czy on handluje na własne imię, czyli też z polecenia gospodarza albo też w charakterze prostego rozwoziciela.

45. Towary, ulegające na mocy art. 44 konfiskacie za nieprawny onemi handel, sprzedają się za dozwoleniem głównéj zwierzchności miejscowéj przez licytację, a otrzymana za one summa, za wytrąceniem rozchodu na przewoz i sprzedaż oddaje się w zupełności na rzecz skarbu państwa.

46. Mieszczanie i cechowi płci męzkiéj, którzy zajmują się rzemiosłami sami, bez najemników, oraz tacy, którzy się najmują jako robotnicy i domowi słudzy, niebiorąc świadectw na handel drobnostkowy (art. 39) jeżeli oni nieopłacają podatku od posiadanéj przez się w obrębie miasta nieruchoméj własności, powinni brać osóbne świadectwo na przemysły mieszczańskie (art. 15).

U w a g a 1. Osoby nie mające lat 17-tu, chociażby zajmowały się przemysłem samodzielnie, tudzież osoby mające więcéj jak lat 17 mieszkające przy głowie rodziny i trudniące się z nim razem jakiémkolwiek rzemiosłem, uwalniają się od wzięcia na swoje imię świadectwa na przemysły mieszczańskie.

U w a g a 2. Obywatele wiejscy opłacający już podatki zwyczajne, wedle gminy do jakiéj są przypisani, nie są obowiązani przy prowadzeniu po miastach, miasteczkach i osadach przepisanych w tym art. przemysłów, brać osóbne świadectwa przemysłowe.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

O KOMISANTACH KUPIECKICH.

47. Komisantem kupieckim nazywa się każdy, kto albo zarządza sprawami handlowemi swego gospodarza, albo tylko wypełnia jego polecenia w ciągu określonego czasu.

48. Kommisanci dzielą się na dwie klassy: do pierwszéj należą główni kommisanci, a do drugiéj ich pomocnicy i inni słudzy handlowi.

49. Do pierwszéj klassy kommisantów należą: umocowani i powiernicy przy handlu ryczałtowym, którym porucza się jakaś wyłączna operacja handlowa, zakupywanie lub sprzedaż towarów; zarządzający całym handlem gospodarza lub zakładem specjalnym jako to: fabryką lub zakładem; główni fabryczni lub zakładowi majstrowie, superkargi na okrętach, główni dozórcy przy skarbowych antrepryzach, tudzież przy przewożeniu towarów i passażerów wodą lub lądem; zarządzający odkupami i antrepryzami wszelkiego rodzaju; pełnomocni na załatwianie interesów w komorach celnych; zarządzający częścią piśmienną w kantorach, oraz kassjerowie, gezele i ci którzy siedzą po kramach, zarządzający kramem, magazynem, sklepem, traktjernym lub innym zakładem handlowym. Do tejże klassy należą ajenci i komisarze domów zagranicznych, nie mający w swojém rozporządzeniu towarów i nieumocowani do prowadzenia handlu, a służący tylko za pośredników przy zawieraniu operacij handlowych (commis-voyageurs) i dla tego nieobowiązani do wzięcia świadectwa 1-éj lub 2-éj gildy.

50. Do drugiéj klassy należą: kommisanci, którym zaufa się prowadzenie przypadkowych i nieodzownych drobnych wydatków, tudzież pomocnicy kommisantów 1-éj klassy, mianowani nie dla rozporządzeń, lecz do pomocy im w sprawach i wszyscy zostający przy kantorach, jako subjekci handlowi oraz uczący się handlu w kramach, jeśli mają więcéj jak lat 17.

51. Kommisanci obudwóch klass obowiązani są brać świadectwa, oznaczone w art. 15 za opłatą należnego poboru, w rozmiarach określonych w wykazie D. dołączonym do art. 30 ustawy niniejszéj. W miejscowościach należących do IV i V klassy, kommisanci 2 klassy wyjmują się od brania świadectw kommisanckich, lecz jeśli oni są mieszczanami lub cechowymi, wtedy obowiązani są brać przemysłowe mieszczańskie świadectwo. (art. 15).

52. Osoby płci żeńskiéj, w razie wypełniania przez nie obowiązków kommisantów pierwszéj lub drugiéj klassy, ulegają potrzebie wzięcia świadectw, na mocy artykułów poprzednich.

53. Jeżeli zajmujący obowiązek kommisanta wziął świadectwo pierwszéj lub drugiéj gildy sam na własne imię, to on od wzięcia świadectwa kommisanckiego uwalnia się.

54. Kommisanci pierwszéj klassy wypełniają poruczenia handlowe według umowy najemnéj, oraz podług uznania gospodarza opatrują się w pełnomocnictwa i listy wierzytelne. Prawa ich i obowiązki z tych umów wynikające, jako téż warunki, na których powinni zostawać kommisanci drugiéj klassy, szczegółowie są podane w ks. II dz. II rodz. I i II ust. han. Zb. pr. T. XI.

55. Kommisanci powinni zawsze stosować się do praw handlowych swoich mocodawców.

56. Kommisant umocowany dla prowadzenia handlu na imię cudzoziemskiego kupca, lub kupca Wielkiego Księstwa Finlandzkiego albo Królestwa Polskiego, jeżeli nie pozostaje przy samym gospodarzu zamieszkałym w Rossji, powinien brać świadectwo takiéj gildy, aby osobiście miał prawo prowadzić polecony mu handel.

57. Członkowie rodziny, zapisani na mocy ustawy niniejszéj do jedynego świadectwa, wydanego na imię głowy rodziny, mogą sprawywać jego handlowe interesa, i wypełniać obowiązki kommisantów 1-éj i 2-éj klassy wedle danego im od głowy rodziny pełnomocnictwa, bez świadectwa kommisanckiego i bez umowy najemnéj.

58. Przy kramach wszelkiego rodzaju, oraz innych otwartych zakładach handlowych, zabrania się utrzymywać kommisantów pod nazwą robotników. W każdym takim zakładzie, gdzie nie handluje sam gospodarz lub członek jego rodziny, w jedném świadectwie z gospodarzem zapisany, powinien być osóbny kommisant. Posiadacz zakładu handlowego, sam w nim trudniący się handlem powinien na czas swéj nieobecności przechodzącéj dni siedm, zostawiać tam dla sprzedaży towarów członka swéj rodziny, lub kommisanta.

U w a g a. Posiadający świadectwo na handel drobnostkowy wyłącza się od obowiązku utrzymywania komissanta, jeśli prowadzi handel takowy z jednego tylko zakładu; jeśli zaś ma więcéj jak jeden zakład, wtedy powinien utrzymywać w każdym komissanta 2-éj klassy.

(Dokończenie nastąpi).

ZDANIE RADY PAŃSTWA.

JEGO CESARSKA MOŚĆ zapadłą decyzję w ogólném zgromadzeniu rady państwa o poborach za prawo handlu i innych przemysłów

Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить.

Подписалъ: предсѣдатель государственнаго совѣта графъ Д. *Блудовъ.*

4-го января 1863 г.

Государственный совѣтъ, въ соединенныхъ департаментахъ государственной экономіи и законовъ и въ общемъ собраніи, разсмотрѣвъ представленіе министра финансовъ, о пошлинахъ за право торговли и другихъ промысловъ, мнѣніемъ положилъ:

I. Согласовать съ новыми о торговлѣ правилами существующія для различныхъ мѣстностей Имперіи особыя по сей части постановленія, съ устраненіемъ и ограниченіемъ, по возможности, дарованныхъ, въ разное время, изъятій и льготъ по производству торговли и промысловъ, и для сего возложить на министра финансовъ: соображенія по изложенному предмету, по надлежащемъ, съ кѣмъ слѣдуетъ, сношеніи, представить на разрѣшеніе **ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА** установленнымъ порядкомъ.

II. Предоставить министру финансовъ:

а) По соглашенію съ министромъ внутреннихъ дѣлъ, на основаніи новыхъ о торговлѣ постановленій, составить, для руководства мѣстныхъ начальствъ, особыя инструкціи о порядкѣ выдачи торговыхъ свидѣтельствъ и билетовъ, о храненіи поступающихъ за нихъ суммъ и отчетности въ нихъ, а также о наблюденіи за правильнымъ производствомъ торговли и промысловъ.

б) Разрѣшать затрудненія, могущія встрѣтиться при исполненіи новыхъ о пошлинахъ за право торговли и промысловъ правилъ, а въ случаяхъ, превышающихъ власть министра, испрашивать, по сношеніи съ кѣмъ слѣдуетъ, Высочайшее разрѣшеніе установленнымъ порядкомъ.

в) Предположеніе о дозволеніи евреямъ селиться и торговать во всѣхъ частяхъ Имперіи внести на предварительное соображеніе комитета по еврейскимъ дѣламъ, съ тѣмъ, чтобы заключеніе онаго по сему предмету было внесено на окончательное разсмотрѣніе государственнаго совѣта.

III. Относительно порядка открытія торговъ, базаровъ и ярмарокъ и перевода ихъ съ одного срока на другой, принять слѣдующія правила:

1) Открытіе вновь въ селеніяхъ, городахъ, посадахъ и мѣстечкахъ и переводъ съ мѣста на мѣсто торговъ, торжковъ и базаровъ, а равно и измѣненіе сроковъ онымъ, производятся мѣстными сельскими и городскими общественными учрежденіями, съ разрѣшенія губернскихъ и областныхъ начальствъ.

2) Открытіе вновь ярмарокъ, по ходатайству мѣстныхъ общественныхъ учрежденій, разрѣшается губернскими и областными начальствами въ томъ случаѣ, если опредѣляемый для ярмарки срокъ не превосходитъ одной недѣли.

3) Переводъ съ одного срока на другой или съ одного мѣста въ другое ярмарокъ уже существующихъ, а равно разрѣшеніе на открытіе вновь ярмарокъ, на срокъ болѣе одной недѣли, по представленію губернскаго и областнаго начальствъ, зависитъ отъ соглашенія министерства внутреннихъ дѣлъ съ министерствомъ финансовъ.

4) Для открытія ярмарокъ и торговъ въ селеніяхъ временно-обязанныхъ крестьянъ, сверхъ исполненія изложенныхъ выше условій, должно быть соблюдаемо установленное Высочайше утвержденными 19 февраля 1861 года мѣстными положеніями о поземельномъ устройствѣ крестьянъ правило, по коему ярмарки и торги на мірской землѣ могутъ быть открываемы не иначе, какъ съ согласія сельскаго схода и съ разрѣшенія помѣщика, (мѣст. полож. о поз. устр. крест. ст. 108 великор., ст. 108 малор., ст. 85 кіевской, подольской и волынской, и ст. 80 виленской, гродненской и ковенской губерніи).

IV. Относительно купеческихъ паспортовъ и нѣкоторыхъ особыхъ сборовъ съ торгующихъ, со введеніемъ въ дѣйствіе новаго положенія о пошлинахъ за право торговли и промысловъ, принять слѣдующій порядокъ:

1) Каждое мужескаго пола лицо купеческаго семейства, записанное въ одинъ патентъ съ начальникомъ по правамъ торговли въ семействѣ, по достиженіи 17-ти-лѣтняго возраста, должно имѣть годовое свидѣтельство о принадлежности къ купеческому семейству.

2) За такое свидѣтельство платится, одновременно со взносомъ за гильдейское свидѣтельство, по 1-й гильдіи 10 р., а по 2-й—5 р.

3) Начальникъ по правамъ торговли въ семействѣ получаетъ подобное же свидѣтельство на простой бумагѣ высшаго достоинства (въ 1 руб. сер.), но безъ платы вышеопредѣленнаго особаго сбора.

4) Означенныя свидѣтельства замѣняютъ вполнѣ паспорты, такъ что лица, снабженныя такими свидѣтельствами, не обязаны имѣть никакого другаго вида для свободнаго проживанія во всей Имперіи.

5) Впредь до пересмотра устава о земскихъ повинностяхъ, торгующіе по свидѣтельствамъ первой и второй гильдіи, обязаны вносить на государственныя и губернскія земскія повинности: первые—по 65 руб., а вторые—по 15 р. въ годъ съ каждаго свидѣтельства.

6) Иногородные купцы платятъ въ городской доходъ: торгующіе по свидѣтельствамъ перваго разряда—по 15 р. сер., а торгующіе по свидѣтельствамъ втораго разряда—по 6 рублей въ годъ.

7) Производившійся по существующимъ узаконеніямъ (уст. о пошл. ст. 579—589, св. зак. т. V) однопроцентный сборъ съ наслѣдственныхъ купеческихъ капиталовъ отмѣняется.

V. Измѣненіе и дополненіе подлежащихъ статей свода законовъ, согласно съ новымъ положеніемъ, возложить на II отдѣленіе собственной **ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА** канцеляріи, по соглашенію съ министерствомъ финансовъ; самое же положеніе о пошлинахъ за право торговли и промысловъ помѣстить въ продолженіе свода законовъ въ неразрывной его связи, безъ распредѣленія его между статьями XI и V томовъ свода законовъ.

Подлинное мнѣніе подписано въ журналахъ предсѣдателями и членами.

ПРИЛОЖЕНІЯ

КЪ ПОЛОЖЕНІЮ О ПОШЛИНАХЪ ЗА ПРАВО ТОРГОВЛИ И ДРУГИХЪ ПРОМЫСЛОВЪ.

Приложеніе къ ст. 4-й п. б.

РОСПИСЬ А.

СЛѢДУЮЩІЕ МЕЛОЧНЫЕ ТОВАРЫ МОГУТЪ БЫТЬ ПРОДАВАЕМЫ СВОБОДНО ЛИЦАМИ ВСѢХЪ СОСТОЯНІЙ ВЪ РАЗНОСЪ, А РАВНО НА СТОЛАХЪ, ЛАРЯХЪ И ЛОТКАХЪ, ПО РЫНКАМЪ И УЛИЦАМЪ ВЪ ГОРОДАХЪ.

1) Овощи, зелень, ягоды и орѣхи, а также апельсины, лимоны и всякіе фрукты. 2) Мясо и рыба сырыя, вареныя, соленыя, копченыя, колбасы, всякіе готовые простые съѣстные припасы, масло, яйца, молочный и птичный товаръ. 3) Печеный хлѣбъ, булки, пряники и другія крестьянскія лакомства. 4) Сбитень и квасъ. 5) Деготь, смола, мѣлъ, клей и сажа. Крестьянскія желѣзныя вещи, для домашнихъ нуждъ служащія. 7) Попитки, кушаки шерстяные, бумажные и нитяные. 8) Кресты, цѣпочки, серги, перстни, пуговицы, мѣдныя и оловянныя и пронизки стеклянныя. 9) Поясы, снурки, косники шелковыя, бумажныя и шерстяныя, безъ золота и серебра. 10) Манишки, воротники, чепцы, а также цвѣты искусственные. 11) Всякій вязаный и валеный товаръ и обувь. 12) Посуда простая деревяная, глиняная, кромѣ фарфора и фаянса, и стеклянная, кромѣ хрусталя. 13) Шторы изъ камыша плетеныя, ширмы, кресла, стулья, столы, бесѣдки, цвѣтники. 14) Корзины разнаго сорта, маты, половыя щетки, метлы, вѣники, мѣшки, сѣти рѣшета, ситы и мышеловки. 15) Гребни, гребенки, головныя щетки, вакса, духи, помада, мыло, порошокъ курительный и подобныя мелочи мѣстнаго приготовленія. 16) Дѣтскія игрушки. 17) Алебастровые бюсты, статуйки и тому подобныя вещи. 18) Цвѣты натуральные и растенія. 19) Птицы пѣвчія. 20) Разная мелочная подержанная домашняя утварь и старое платье. 21) Старыя книги и эстампы. 22) Зажигательныя спички и прочія подобныя мелочи, здѣсь непоименованныя, которыя, по представленію мѣстныхъ начальствъ, съ утвержденія министерства финансовъ, разрѣшено будетъ продавать на столахъ, ларяхъ и лоткахъ.

Подписалъ: предсѣдатель государственнаго совѣта графъ Д. *Блудовъ.*

Приложеніе къ ст. 5-й.

РОСПИСЬ Б.

СЛѢДУЮЩІЯ КРЕСТЬЯНСКІЯ ДОМАШНІЯ ИЗДѢЛІЯ ДОЗВОЛЯЕТСЯ КРЕСТЬЯНАМЪ СВОБОДНО ПРОДАВАТЬ НА БАЗАРАХЪ, РЫНКАХЪ И ПРИСТАНЯХЪ, ВЪ ГОРОДАХЪ И СЕЛЕНІЯХЪ, СЪ ВОЗОВЪ, СУДОВЪ, ЛОДОКЪ, ЛАРЕЙ, СТОЛОВЪ И ЛОТКОВЪ.

Нитки всякія льняныя и пеньковыя. Сѣти всякія плетеныя. Веревки, рогожи, цыновки, лапти, мочала и мочальныя веревки. Холстъ рубашечный и мѣшечный, мѣшки. Пестрядь льняная и пеньковая. Полотенца простыя и салфеточный холстъ. Вязанный товаръ, нитяный и шерстяной. Сукно сермяжное и онучное. Валяный товаръ: рукавицы, обувь, шапки и т. п. изъ грубой шерсти и волоса. Корзины изъ драни, прутьевъ и камыша. Посуда и всякая деревянная утварь. Колеса, спицы, ступицы, оглобли, полозья и другія принадлежности телѣгъ и саней. Другія мѣстныя крестьянскія издѣлія домашняго изготовленія, привозъ коихъ въ города будетъ разрѣшенъ, по представленію мѣстныхъ начальствъ, министромъ финансовъ.

Подписалъ: предсѣдатель государственнаго совѣта графъ Д. *Блудовъ.*

Najwyżéj zatwierdzić raczył i rozkazał wykonać.

Podpisał: prezes rady państwa hrabia D. Błudow.

Dnia 4 stycznia 1863 r.

Rada państwa w połączonych departamentach ekonomji państwa i praw oraz w ogólném zgromadzeniu, rozpatrzywszy przedstawienie ministra skarbu o poborach za prawo handlu i innych przemysłów, uchwaliła:

I. Zgodzić z nowemi o handlu przepisami istniejące dla rozmaitych miejscowości Cesarstwa osóbne w tym wydziale postanowienia z uchyleniem i ograniczeniem według możności, nadanych w rozmaitych czasach wyjątków i ulg w prowadzeniu handlu i przemysłów, i dla tego polecić ministrowi skarbu: aby uwagi w rzeczonym przedmiocie, po należytém z kim wypadnie skommunikowaniu się, przedstawić na rozstrzygnienie **JEGO CESARSKIEJ MOŚCI** koleją przepisaną.

II. Upoważnić ministra skarbu:

a) Aby porozumiawszy się z ministrem spraw wewnętrznych, na mocy nowych o handlu postanowień, ułożyć jako skazówkę dla władz miejscowych osóbne instrukcje o kolei wydawania handlowych świadectw i biletów, o utrzymywaniu wpływających za one summ i sprawozdaniu z takowych, tudzież o przestrzeganiu słuszności w prowadzeniu handlu i innych przemysłów.

b) Rozstrzygać trudności mogące zdarzyć się przy wykonaniu nowych co do poborów za prawo handlu i przemysłów przepisów, a w wydarzeniach przewyższających władzę ministra, wyjednać po skommunikowaniu się z kim należy Najwyższe rozwiązanie koleją przepisaną.

c) Projekt o dozwoleniu żydom osiedlać się i handlować we wszystkich częściach Cesarstwa podać na przedwstępne rozważenie komitetu do spraw żydowskich, z tém, aby decyzję onego w tym względzie wnieść na ostateczne rozpatrzenie rady państwa.

III. Względem kolei otwarcia handlu, rynków i jarmarków, oraz przeniesienia ich z jednego terminu na drugi, stosować się do następujących przepisów:

1) Otwarcie na nowo we wsiach, miastach, osadach i miasteczkach, oraz przeniesienie z miejsca na miejsce targów, mniejszych targów i rynków, a także zmiana terminów ich uskuteczniają się przez miejscowe wiejskie i miejskie instytucje gminowe z rozwiązania gubernjalnych i obwodowych władz.

2) Otwarcie na nowo jarmarków za staraniem się miejscowych instytucij gminowych, rozstrzyga się przez zwierzchnictwa gubernjalne i obwodowe, w takim razie, jeżeli oznaczony dla jarmarku termin, nie przewyższa jednego tygodnia.

3) Przeniesienie z jednego terminu na drugi, lub z jednego miejsca na drugie jarmarków już istniejących, tudzież rozwiązanie na otwarcie na nowo jarmarków, na termin przewyższający jeden tydzień, na przedstawienie gubernjalnéj i obwodowéj zwierzchności, zależy od porozumienia się ministerjum spraw wewnętrznych i ministerjum skarbu.

4) Dla otwarcia jarmarków i targów we wsiach czasowo-obowiązkowych włościan, prócz wypełnienia wyż wzmiankowanych warunków, powinno być zachowywane ustanowione przez Najwyżéj zatwierdzone d. 19 lutego 1861 roku ustawy miejscowe o terrytorjalném urządzeniu włościan prawidło, według którego jarmarki i targi, na ziemi gromadzkiéj mogą być otwierane nieinaczéj, jak za zgodą schadzki wiejskiéj i za pozwoleniem obywatela (ust. miejs. o terryt. urząd. wł. art. 108 wielkor. art. 108 maloros. art. 85 kijow. podol. wołyń. i art. 8 wileń. grodzień. i kowień. gub.)

IV. Względem paszportów kupieckich i niektórych osóbnych poborów od handlujących, z wprowadzeniem w wykonanie ustawy nowéj o poborach za prawo handlu i przemysłów, pilnować się następującego porządku:

1) Każda osoba płci mężkiéj z rodziny kupieckiéj, zapisana do jednego patentu z głową rodziny podług praw handlu w rodzinie, po dójściu lat 17-tu powinna mieć świadectwo roczne o należeniu do rodziny kupieckiéj.

2) Za takowe świadectwo płaci się jednocześnie z opłatą za świadectwo gildyjne w 1-éj gildzie 10 rub., a w 2-éj 5 rub.

3) Głowa podług przepisów handlu w rodzinie otrzymuje takież same świadectwo na prostym papierze wyższéj wartości (1 rub. sr.)- lecz bez opłaty wyżéj rzeczonego poboru osóbnego.

4) Rzeczone świadectwa w zupełności zamieniają pasporta, tak, iż osoby opatrzone takiemi świadectwami, nie są obowiązane mieć żadnego innego dokumentu na swobodny pobyt w całém Cesarstwie.

5) Aż do przejrzenia ustawy o powinnościach ziemskich, handlujący za świadectwami 1-éj i 2-éj gildy, powinni wnosić na rzecz gubernjalnych i ogólnych powinności ziemskich, pierwsi—po 65 rub., a ostatni—po 15 rub. na rok za każde świadectwo.

6) Kupcy z innych miast płacą na dochód miasta, handlujący za świadectwami pierwszego rzędu—po 15 r. sr., a handlujący za świadectwami drugiego rzędu—po 6 r. sr. na rok.

7) Odbywający się wedle istniejących praw (ust. o pob. ak. 579—589 zb. pr. t. V), jednoprocentowy pobór od dziedzicznych kupieckich kapitałów, znosi się.

V. Odmianę i dopełnienie stosownych artykułów zbioru praw, stosownie do nowéj ustawy, włożyć na II oddział własnéj **JEGO CESARSKIEJ MOŚCI** kancellarji, za porozumieniem się z ministerjum skarbu; samą zaś ustawę o poborach za prawo handlu i przemysłów, wnieść w dalszy ciąg zbioru praw w nierozerwalnym onéj związku, nierozdzielając na artykuły XI i V tomów zbioru praw.

Oryginalne zdanie podpisane zostało w dziennikach przez prezesów i członków.

DODATKI

DO USTAWY O POBORACH ZA PRAWO HANDLU I INNYCH PRZEMYSŁOW.

Dodatek do art. 4 p. 6.

WYKAZ A.

NASTĘPUJĄCE DROBNE TOWARY MOGĄ BYĆ SPRZEDAWANE SWOBODNIE PRZEZ OSOBY WSZYSTKICH STANÓW, W SPOSÓB ROZNOSZENIA, TUDZIEŻ NA STOŁACH, STRAGANACH I KOZŁACH, PO RYNKACH I ULICACH W MIASTACH.

1) Owoce, zielenina, jagody, orzechy, oraz pomarańcze, cytryny i wszelkie frukta. 2) Mięso i ryba surowa, konfitury solone, wędzone kielbasy, wszelkie gotowe proste produkta żywności, masło, jaja, mleczne i ptasie towary. 3) Chleb pieczony, bułki, pierniki i inne włościańskie łakocie. 4) Zbiteń i kwas. 5) Dziegieć, smoła, kréda, kléj i sadza. 6) Włościańskie żelazne rzeczy do domowych potrzeb służące. 7) Świty, pasy wełniane, bawełniczne i niciane. 8) Krzyże, łańcuszki, kolczyki, pierścionki, guziki miedziane i ołówiane i paciorki szklane. 9) Pasy, sznurki, taśmy jedwabne, bawełniczne i wełniane, bez złota i srebra. 10) Maniszki, kołnierzyki, czepki, tudzież kwiaty sztuczne. 11) Wszelkie wiązane i bite towary i obuwie. 12) Naczynia proste, drewniane, gliniane, prócz fajansu i porcelany, szklanne, oprócz kryształu. 13) Sztory plecione z trzciny, parawany, krzesła, fotele, stoły, altanki, kwiatniki. 14) Kosze różnego rodzaju, maty, szczotki do podłogi, miotły, miotełki łazienkowe, worki, siatki, rzeszota, sita i myszołówki. 15) Grzebienie, grzebyki, szczotki do głowy, szuwaks, perfumy, pomada, mydło, proszek do kadzenia i tym podobne drobiazgi wyrobów miejscowych. 16) Zabawki dziecinne. 17) Biusty alabastrowe, statuetki i tym podobne przedmioty. 18) Kwiaty naturalne i rośliny. 19) Ptaki śpiewające. 20) Różne drobnostkowe używane sprzęty domowe i stara odzież. 21) Stare książki i rysunki. 22) Zapałki i inne podobne drobiazgi, tu nieposzczególnione, jakowe na przedstawienie władz miejscowych z zatwierdzenia ministerjum skarbu, dozwolone będzie sprzedawać na stołach, straganach i kozłach.

Podpisał: prezes rady państwa hrabia D. Błudow.

Dodatek do art. 5-go.

WYKAZ B.

NASTĘPUJĄCE WŁOSCIAŃSKIE DOMOWE WYROBY POZWALA SIĘ WŁOSCIANOM SWOBODNIE PRZEDAWAĆ NA RYNKACH, TARGACH, W PRZYSTANIACH, PO MIASTACH I WSIACH, Z WOZÓW, ŁÓDEK, STRAGANÓW, STOŁÓW I KOZŁÓW.

Wszelkie nici lniane i konopne. Wszelkie nici plecione. Sznury, rohożki, cynówki, kurpie, moczały i sznury moczalne. Płótno na koszule i na worki, wory. Tkaniny farbowane lniane i konopne. Ręczniki proste i płótno serwetowe. Towary wiązane, niciane i wełniane. Sukno siermiężne i onuczkowe. Towary bite: rękawice, obuwie, czapki i t. d. z grubéj wełny i włosów. Kosze z dranicy, z prętów i sitowia. Naczynie i wszelki sprzęt drewniany. Koła, szpice, kłonice, hołoble, płozy i inne akcydencje wozów i sań. Inne miejscowe wyroby włościańskie, wyroby domowe, których przywożenie do miasta będzie dozwolone za przedstawieniem władz miejscowych przez ministra skarbu.

Podpisał: prezes rady państwa hrabia D. Błudow.

Częsc Nieurzędowa.

Wilno. 6-go lutego.

Nie mogliśmy w przeszłym poglądzie, dla braku miejsca, przedstawić czytelnikom Kurjera zupełnego obrazu rozpraw parlamentu angielskiego, zagajonych z powodu adresu na mowę królowéj.

Wspomnieliśmy, że lord Derby naganiał zamiar ustąpienia wysp Jońskich królestwu greckiemu. Lord John Russell oświadczył, że różni się z nim i w zdaniu i w dziejowym poglądzie. Hrabia Derby przyznał, że wyspy Jońskie nie są częścią składową państw Wielkiéj Brytanji; w dalszym atoli ciągu swéj mowy zdał się zupełnie o tém zapomnieć. Dla lepszego zrozumienia sporu między hrabiami Derby i Russell, wiedzieć należy, że ta rzeczpospolita i a zachodnim brzegu lądu greckiego, obejmuje siedm większych i wiele mniejszych rozsianych wysp na morzu Jońskiem. Większe, jak Korfu, (zwane w starożytności Korcyra), Paxo, (niegdyś Erikuza), Santa-Maura (Leukadia) Itaka, Zante (starożytny Zacyntus), Kefalonja, (która prócz Itaki, jedna tylko zatrzymała swą starożytną nazwę), Cerygo (niegdyś Cytera) i Cerygetto (Aigolia), tudzież mnóstwo drobniejszych, zwanych Strofadami. Od najdawniejszych czasów składały one udzielne królestwa, które naprzód Aleksander wielki, a w kilka wieków później Rzymianie podbili.

Po rozdziale państwa rzymskiego, gdy cesarze Bizantyńscy zupełnie tę część posiadłości swoich zaniedbali, królowie neapolitańscy opanowali w XIII-m wieku Korfu; ale we sto lat później stracili to przedmurze Adrjatyku, bo Wenecjanie, ówcześni już władcy morza Śródziemnego, zdobyli w r. 1386-m wszystkie wyspy Jońskie, i zostawiwszy im wiarę, rząd, prawa i obyczaje miejscowe, ustanowili tylko swoich proweditorów, dla zwierzchniego politycznego nad niemi nadzoru. Roszczenia neapolitańskie rzeczpospolita wenecka zaspokoiła pieniędzmi; usiłowania tureckie do podboju tych wysp odparła orężem. Lecz kiedy rzeczpospolita w 1797-m roku upadła i Francuzi Wenecję zagarnęli, wszystkie wyspy Jońskie, z należącém do nich miastem Butrinto, wpadły pod rząd nowéj rzeczypospolitéj francuzkiéj. Niedługo posiadała je Francja, sprzymierzone siły rossyjskie i tureckie wywalczyły je w roku 1799-m. Cesarz Paweł, dyplomatem 21 marca 1800 roku zamienił wyspy Jońskie na udzielną rzeczpospolitę i oddał ją pod orędownictwo wysokiéj Porty. Wszakże ten stan rzeczy trwał tylko do roku 1807go, w którym Francuzi tę dawną wenecką własność powtórnie objęli. Po upadku Napoleona, Rossja, w moc prawa nabytego w r. 1799-m, zawarła z Anglją dnia 5 listopada 1815 roku układ, do którego później i Austrja przystąpiła i wyspy Jońskie oddała pod orędownictwo Wielkiéj-Brytanji. Turcja, z powodu, że w roku 1799-m razem z Rossją te wyspy zhołdowała, ciągle w drodze dyplomatycznéj dopominała się o stosowne wynagrodzenie, a przynajmniéj o zwrot nakładów wojennych; Anglja, pragnąc wszystkim dawniejszym stosunkom wysp Jońskich położyć koniec, ustąpiła na własność Turcji, w kwietniu 1819 roku, należące do heptarchji miasto Parga, zastrzegłszy wszakże, że zamieszkujący je Grecy będą mieli prawo wynieść się na wyspy Jońskie.

W takim stanie rzeczy lord John Russell stanowczo oświadcza, że rzeczpospolita Jońska nie jest własnością królowéj; sądzi raczéj, „że oddaną pod opiekę Anglji, ma prawo wymagać od nas, abyśmy czuwali nad szczęściem Jończyków, abyśmy wiernie i sumiennie spełnili nasze opiekuńskie obowiązki. Zbyt przeceniono ważność wyspy Korfu; cokolwiek atoli bądź, nie powinniśmy lekceważyć życzeń Jończyków. Orędownictwo powinno być w oczach naszych przedmiotem podrzędnym. Zwróćmy raczéj uwagę, w jaki sposób Europa obwinia nas, iż kraj oddany nam w zakład chcieliśmy sobie przywłaszczyć, a szlachetny lord i jego polityczni przyjaciele utrzymują, że dziś rozrządzamy dolą Jończyków, nie zapytawszy ich nawet, czy tego pragną. Na uwagę hrabiego Derby, że ludność Jońska nie żąda połączyć się z Grecją, lord Russell odrzekł, że rząd dostarczy możność Jończykom objawu swych pragnień, i jeżeli, jak to już dwukrotnie na parlamencie swoim wynurzyli, powtórzą, że najgorętszém ich życzeniem jest zlać się ze spólną ojczyzną,— królowa naradzi się z państwami, które do zawarcia traktatu 1815-go roku wpływały, czy Jończycy mają lub nie mają należeć do Grecji?

Jeżeli lud wysp oświadczy, że chce i na przyszłość używać dobrodziejstw orędownictwa Wielkiéj Brytanji, dobrodziejstw wielkich, bo pod niemi zakwitła cywilizacja na tych wyspach; wówczas uwolnimy się od zarzutów zewsząd nam czynionych, że krępujemy swobodę wysp Jońskich, kiedy przed światem przechwalamy się z wyzwolonych zasad naszego rządu, kiedy utrzymujemy, że Włochy powinny być niepodległe i że wszystkie ludy rządzić się powinny według własnego najlepszego rozumienia. Jest to przeciwne duchowi Anglji utrzymywać wyspy Jońskie w poddaństwie, skoro też wyspy objawią, że chcą być wolnemi. Anglja nie zawaha się ani chwili, choćby to okupić miała wyrzeczeniem się największych korzyści, jakie te wyspy skądinąd przynieść były by zdolne dla nas na morzu Śródziemnem. Ujrzeć dwa najdawniejsze kraje Europy, Grecję i Włochy nakoniec wolnemi, było by największą radością dla mojego serca, tak jak nieśmiertelną chwałą dla rządu najaś. pani, że przyczynił się do ich wyzwolenia. Usiłowania nasze na téj drodze lepiéj ocenione zostaną przez wysoką izbę, kiedy odnoszące się do rokowań w téj mierze dokumenta dyplomatyczne złożymy na jéj stole.“

Po téj mowie hrabiego Russell, przyjętéj najprzychylniéj, adres izby lordów został jednomyślnie zagłosowany.

Tegoż dnia 5 lutego w izbie gmin p. Calthorpe w zabranym głosie przedstawił adres w odpowiedź na mowę królowéj. Przełożywszy, że wiadomość o małżeństwie książęcia Walji uszczęśliwia całą Anglję, i przechodząc do innych przedmiotów, rzekł daléj: że rząd konstytucyjny stawi Anglję za wzór najgodniejszy naśladowania innym narodom; że to było powodem dla Greków, iż tak gorąco pragnęli ujrzeć swym królem książęcia Alfreda, że wyspy Jońskie objawiły już swe pragnienie połączenia się z Grecją; że Anglja przychylić się powinna do ich woli.

W dalszym ciągu mowy pan Calthorpe wynurzył radość, że Ameryka wyprawiła do Anglji okręt z bawełną, dla zasilenia rękodzielni Lankashirskich; że widzi w tém uderzający dowód miłości ludu amerykańskiego dla Wielskiéj-Brytanji; że kraj w ciągu tak długiéj nędzy dał wzniosły wzór uobyczajenia, kiedy pół miljonowa ludność wyzuta ze środków zarobku, mimo głód grożący jéj śmiercią, nie posiągnęła po cudzą własność, nie dopuściła się najmniejszego nadużycia.

W tymże samym duchu, ale z większą wymową p. Baxley popierał adres i zakończył mowę swoję życzeniem, aby rząd ze względu na widoczne postępy światła i obyczajów między ludem angielskim, rozszerzył jego obywatelskie prawa.

Powstał po nim p. Disraeli; uwaga izby wytężyła się zwłaszcza wówczas, kiedy rzekł, iż spodziewał się, że rząd objawi nadzieję końca wojny amerykańskiéj. „Na nieszczęście długo jeszcze przyjdzie czekać na tę wieść pożądaną. Oddawna pierwiastki zgubne gromadziły się w tym kraju. Ogromny wzrost ludności, zmięszanie tylu plemion obcych, zapowiadają prawdopodobieństwo rozpadnienia się tego związku tak obszernego, a tak różnorodnego. Po ukończeniu wojny, Ameryka nie będzie miała najmniejszego podobieństwa do owéj Ameryki, jaką ojcowie nasi pamiętają; przedstawi ona widok odmętu rozmaitych narodów, pochopnego do walk politycznych i do ciągłych wewnętrznych zatargów. Postępowanie rządu angielskiego w téj wojnie było sprawiedliwe i rozumne; ale wyznam: zdziwiony byłem, że przeszłéj jesieni jeden z członków gabinetu (p. Gladstone) na głównéj widowni naszego przemysłu urzędownie niemal zapowiedział, że Stany południowe miały być uznanemi. Zapewne uczynił to nieostróżnie, lecz przed dwóma tygodniami, przezes dyrekcji handlowéj wyraził się znowu, że gdy przyczyną wojny jest niewolnictwo, nazwane przezeń ustanowieniem **morowem**, i gdy później znowu inny członek gabinetu przemawiał za przyznaniem Południa, gdy nakoniec jeszcze jeden wysoki dostojnik rządu (sir F. Peel), wyrzekł że bóg wojny wyraźnie sprzyja Południowi, — widzę w tych objawach naganną wielomówność.“

P. Disraeli, przechodząc do polityki zagranicznéj rządu w czasie parlamentowéj przerwy rzekł, iż chciałby wiedzieć, jaki jest właściwie stan rzeczy w Chinach i dla czego poddani królowéj dopomagają rządowi chińskiemu przeciw Taipingom. Mojem zdaniem, rzekł, powinniśmy nie wtrącać się w sprawy wewnętrzne tego kraju. P. Disraeli wynurza zadowolenie ze zmniejszenia rozchodów i pragnie wierzyć, że rząd doszedł do tego wypadku bez zhołdowania kraju Francji. Po kilku słowach o zatardze brazylijskiéj, dotknął zadania szlezwigsko-holsztyńskiego, które, jak mówi, należy do rzędu tych, jakie mało kto rozumie, a nikt jasno wytłómaczyć go nie potrafi. Dziwi mię, że sekretarz stanu spraw zagranicznych, właśnie w przerwie parlamentowéj, podniósł jedno z najzawilszych pytań europejskich. Podobnież żąda się wciągnąć w zadania tureckie, greckie i wysp Jońskich. Mowa królowéj uwiadomiła izbę, że przeszkody dyplomatyczne nie dozwoliły książęciu Alfredowi przyjęcia tronu greckiego. Jeżeli tak jest, dla czego utrzymywano Greków tak długo w zawieszeniu? Nie mogę pochwalić oddania wysp Jońskich, są one bowiem podług mnie prowincją angielską nabytą prawem zwycięztwa; a Grecy utrzymując te wyspy, oczywiście poczytywać to będą za początek dalszego rozszerzenia swych granic wewnątrz Turcji. Nie sprzeciwiam się przyjęciu adresu, ale ostrzegam rząd, że płocho niweczy tę politykę zewnętrzną, którą narod aż dotąd w zupełności pochwalał.

Półkownik **Sykes** twierdzi, że Indja może dostarczyć bawełny, byleby należycie przystąpiono do jéj uprawy, na całą kulę ziemską. Potępia w najsilniejszych wyrazach politykę rządu w Chinach i oświadcza, że dopomagając rządowi, Anglja pracuje nad utrzymaniem dynastji, którą angielscy dyplomatyczni agenci przedstawiają jako najokrutniejszą, najnieuczciwszą i najrozpustniejszą na świecie.

Lord Robert Montagu oburza się na odstąpienie wysp Jońskich Grecji. Podług niego, Anglja przez ten krok gwałci wiarę publiczną i poniewiera cześć narodową. Jeżeli wyspy Jońskie mają być ustąpione, należy też oddać wyspę Jersey Francji, Gibraltar Hiszpanji, a Maltę **Włochom**. Po wysłuchaniu jeszcze kilku mówców, a mianowicie pp. Maguire, Karola Forster, Baillie-Cochrane, Hanmer, O'Brien, Henessy i Smollet, lord Palmerston powstaje w pośród grzmiących oklasków.

„Nie pójdę w ślady rzekł, wszystkich zacnych członków, którzy mówili o rozmaitych przedmiotach. Jestem pewny, że kraj dowie się z radością, w jaki sposób izba gmin przyjęła wiadomość o blizkiem małżeństwie książęcia Walji. To zdarzenie obchodzi w najwyższym stopniu, nie tylko rodzinę królewską, lecz cały naród. Teraźniejszość patrzy na nie z pociechą, a przyszłość ze szczęśliwemi wróżbami.“

P. Disraeli puścił wodze napaści na politykę rządu. „To tylko powiedzieć mogę, że zaprzeczam i zbijam najzupełniéj oskarżenia szanownego dżentelmena. Ośmielam się nawet dodać, że nigdy skargi rzucone na jakikolwiek rząd, nie były bezzasadniejsze, jak te z któremi wystąpił. Jeśliby potrzeba dowodów wpływu, wpływu sprawiedliwego, jaki kraj nasz wywiera na mniemania innych narodów, nie uciekając się do knowań, nie używając sposobów podziemnych, nie zbaczając ani na włos z drogi uczciwéj, znaleźlibyśmy te dowody w tém co świeżo odbyło się w Grecji. Cały naród, nie tylko ta jego cząstka która mieszka w Helladzie, ale wszyscy Grecy, rozsiani po wszystkich krajach Europy, ze zdumiewającą jednomyślnością oświadczyli się za królewiczem angielskim, a to jedynie szanując uczciwą i pełną godności politykę, jakiéj się Anglja trzymała.

„Zwróćmy uwagę na ciekawy niedawny przykład w kraju multańsko-wołoskim. Deputacja kupców greckich i innych mieszkańców jednego z miast tego kraju, udała się do naszego konsula znanego im tylko z imienia, w zamiarze oświadczenia: że naród grecki jednomyślnie pragnie osadzić na tronie swoim książęcia angielskiego,bo polityka angielska była uczciwą i prawą. Na początku swéj mowy, czcigodny dżentelmen dotknął stosunków naszych z Chinami i naganił rząd, że w mowie od tronu nic o Chinach nie wspomniał. Jeżeli ktokolwiek z członków izby zażąda złożenia pism odnoszących się do układów z niebieskiem cesarstwem, złożone one zostaną bez najmniejszego wahania. Ale czcigodny dżentelmen twierdzi, że nasza polityka w Chinach sprzeczna jest z tą, jakiéj trzymaliśmy się od początku i że wciąga nas w nową wojnę z tém państwem.

„Od samego początku, polityka angielska w Chinach miała na celu opiekę handlu naszego z tym krajem; a ci, którzy choć cokolwiek znają Chiny, bez wahania się wyrzekną, że przedstawiają one ogromny odbyt płodów przemysłowych naszych rękodzielni. Skąd poszły pierwsze krzywdy zadane handlowi naszemu w Chinach? Od rządu cesarskiego. Obowiązkiem więc rządu angielskiego było wytężyć wszystkie usiłowania, aby te krzywdy powetować, przeszkody usunąć i nalegać na utrzymanie służących praw naszym krajowcom przebywającym w Chinach. Wówczas byliśmy w zatargach z rządem chińskim. Te zatargi późniéj ustały. Dziś poseł nasz i dowódcy wojskowi są na stopie najprzyjaźniejszéj z rządem, który otworzywszy oczy na własne swoje dobro i uznawszy, że zbutwiałe przesądy, skutkiem których zakazywał wstępu do swojego kraju barbarzyńcom, były niedorzecznem złudzeniem, czyni dziś wszystko co może dla rozwoju i zachęty kupieckich stosunków z innemi narodami. Któż teraz stawi tym stosunkom przeszkody? Oto Taipingowie.

„Wszystkie wiadomości, jakie nas z Chin dochodzą, przekonywają, że gdzie tylko przejdą Taipingowie, nie ma tam ani pokoju, ani handlu, ani przemysłu. Pochód ich odznaczają zabójstwa, rozlew krwi, łupieże, słowem wszystko co niweczy handel i pierwiastki handlu. A jednak nie toczymy wojny z Taipingami, wymagamy tylko, aby szanowali okolice miast, w których istnieją nasze handlowe zakłady. Wyprowadzamy wojska z Chin, zamiast posyłania tam nowéj siły zbrojnéj. Wprawdzie upoważniliśmy oficerów angielskich do wchodzenia w służbę cesarza, do uorganizowania na jego żołdzie niewielkich oddziałów, składających się z ludzi, którzy ćwicząc i uzbrajając jego wojsko i flotę, mogą dostarczyć mu środków do przywrócenia spokojności w jego państwach. Wierzcie, że niezmiernie wiele na tém zależy dobru Anglji. Dopóki porządek i spokojność nie zostaną przywrócone w Chi-

nach, nie możemy oczekiwać rozwoju handlu angielskiego, co w innym składzie rzeczy niezawodnieby nastąpiło. Taką jest polityka naszą w Chinach, nie tylko nie była ona sprzeczną z tą, jakiéj trzymaliśmy się z początku, ale przeciwnie służą nam w niéj i dotąd jednakowe prawidła.

„Skutek okazał jéj powodzenie, bo wroga zamieniliśmy na przyjaciela, a lud podejrzliwy i zazdrośny, na kupców pełnych najlepszéj woli."

Od Chin czcigodny dżentelmen przeszedł do zadania duńskiego i rzekł, że niemógł nic zrozumieć z tego, co odnosiło się do téj sprawy. „P. Disraeli myli się przypuszczając, że depesza lorda Russell, przesłana do Kopenhagi w jesieni, była krokiem nagłym i bez związku z dawniejszemi zdarzeniami, że mój szlachetny przyjaciel rzucił się znienacka w sprawę dotąd zupełnie nam obcą. Rzeczy mają się inaczéj. W ciągu wielu lat usiłowaliśmy być pośrednikami między Danją i Związkiem niemieckim. Kiedy stałem na czele spraw zagranicznych, przykro mi to powiedzieć, długo lecz bezskutecznie dobijałem się o osiągnienie tego celu. Obie strony żądały naszego pośrednictwa, ale niezgoda była tak głęboka, zadanie najeżone takiemi trudnościami, że wszystko co tylko otrzymać było można, ograniczyło się pewnego rodzaju tymczasowym układem, który niedozwolił przybrać zatardze najniebezpieczniejszych następstw. W tém, w ciągu przeszłego roku zagrożono, tak zwaną egzekucją ze strony sejmu związkowego. Wojska niemieckie miały wkroczyć do Holsztynu i zaprowadzić w tém księstwie porządek rzeczy, o który toczył się spór między stronami. Mój zacny przyjaciel, naczelnik spraw zagranicznych, skłonił sejm do wstrzymania tego kroku; lecz spółcześnie zobowiązał się poruszyć wszystkie sprężyny, mogące doprowadzić do układu zgodnego i trwałego obie strony. Nie możemy pochlubić się owocami naszych usiłowań, lecz te usiłowania były ogniwem łańcucha, nie zaś pomysłem nagłym i niemającym żadnego związku z dawniejszém rokowaniem.

„Złożymy papiery ściągające się do tego przedmiotu; izba ujrzy na mocy czego przedsięwzięty został krok naganiony przez czcigodnego dżentelmena.

„Co do Grecji, p. Disraeli wyraża, że należało nam uwiadomić rząd grecki o niemożności przyjęcia korony przez królewicza Alfreda. Skoro Grecy wynurzyli chęć wybrania go na tron, natychmiast oświadczyliśmy Francji i Rossji, dwóm mocarstwom spółopiekuńczym z nami, że według naszego zdania protokół 1830 r. zachowuje jeszcze moc swoję obowiązującą, że żaden z książąt należących do rodzin panujących nie może być królem greckim.

„Zapewne, zaszła niejaka zwłoka, nie mówię w przyjęciu przez rząd rossyjski zasady, ale w przyznaniu, że stosowała się ona do książęcia Leuchtenbergskiego, jak stosowała się niewątpliwie. Ja sam uwiadomiłem posła greckiego w Londynie i to bez zwłoki, że protokół stosował się do królewicza Alfreda. Jeśliby mię kto zapytał, jaki jest stan rzeczy co do kandydatury książęcia koburgskiego? nie mógł bym natychmiast na to odpowiedzieć, bo rokowania jeszcze się toczą i nie wiem jaki wezmą obrót.

„Czcigodny dżentelmen rozwiodł się obszernie nad znaczeniem uczynionego przez rząd królowéj oświadczenia, że ma zamiar w danych okolicznościach, roztrząsnąć traktat, w moc którego wyspy Jońskie przeszły pod orędownictwo Anglji. Czcigodny dżentelmen powiedział, że traktat 1815 roku oddał Wielkiéj Brytanji wyspy Jońskie w taki sam sposób, jak Paryż Francji; że sześć wysp jońskich zbrojnie zajęły wojska angielskie i że pod koniec wojny, spółcześnie z upadkiem Napoleona, Korfu zostało Anglji oddane; że dolę tych wysp tak ustalono, jak wiele innych krajów przez traktaty 1815-go; że Wielka Brytanja miała w tych traktatach uczęstnictwo, szczególniéj w tym, który ściągał się do wysp Jońskich.

„Ale cóż ten traktat uczynił? Czy powiedział, że wyspy Jońskie będą częścią składową posiadłości angielskich? Traktat zastrzegł rzecz zupełnie przeciwną. Wyrzekł, że rzecz pospolita 7-miu wysp będzie krajem oddzielnym i niezależnym, że jak kraj oddzielny i niezależny umieszczoną została pod orędownictwem Wielkiéj Brytanji. Całe więc rozumowanie czcigodnego dżentelmena, oparte na tém, że Korfu należy do Anglji, tak jak Paryż do Francji, jest, jeżeli mi pozwoli użyć własnych wyrazów, niedorzecznością. Zastanówmy się teraz, czy zdrowa polityka doradza to ustępstwo pod warunkami wskazanemi w mowie królowéj? Mojem zdaniem osobistem będzie to krok rozumny. Powinniśmy pracować nad największem tych wysp uszczęśliwieniem.

„Wierzę, że czyniliśmy to dotąd, piastując orędownictwo; ale też wierzę, że jeżeli Grecja ustali swą dolę, jeżeli pod światłym królem rozwinie swą pomyślność, jeżeli utrzyma pokój zewnętrzny, wyspy Jońskie niezmiernie skorzystają na swojem połączeniu z Grecją.

„Czcigodny dżentelmen i inni mówili o pewnego rodzaju przedmiotach tyczących się Rzymu i papieża. Rząd francuzki w zbiorze pism dyplomatycznych ogłosił depeszę ministra francuzkiego, opartą na zupełnéj nieznajomości rzeczywistych zdarzeń. Poseł francuzki doniosł swojemu rządowi, że pan Odo Russell, na wyjednanem u papieża posłuchaniu, radził mu opuścić Rzym, oświadczając, że może obrać na schronienie swoje wyspę Maltę. Tak nie było. Papież sam wezwał pana Odo Russell, nie wiedzącego po co. Papież zapytał go, czy w razie, gdyby był zmuszonym Rzym opuścić, co jednak nie poczytywał za prawdopodobne ale tylko za możliwe, czy Anglja udzieliła by mu przytułek i opiekę. P. Odo Russell nie mógł odpowiedzieć inaczéj, jak tylko, że nie miał w téj mierze instrukcji, lecz, że zwyczajem Anglji jest nieodmawiać nikomu gościnności. P. Russell był wówczas na wyjezdnem do Londynu, gdy w listopadzie wrócił do Rzymu, przywiozł z sobą depeszę, którą doręczył kardynałowi Antonelli, a w któréj hr. Russell pisze, że w razie, gdyby okoliczności zmusiły papieża Rzym opuścić i gdyby nie sądził za właściwe szukać przytułku we Francji lub Hiszpanji, rząd angielski oddał by na jego usługi w Malcie gmach przyzwoity i zachował by względy należne jego stopniowi i położeniu. Rozumiem, że to oświadczenie było stosowne, jakoż papież odebrał je z zadowoleniem, jako dowód przyjaznych usposobień dla siebie rządu angielskiego.

„Zacny mówca wdał się w szeroką rozprawę o układach toczonych w roku 1848 i oskarżył mię o zmienność zdania w rozmaitych czasach co do zajęcia Rzymu przez Francuzów. Okoliczności w roku 1848-m były wbrew przeciwne dzisiejszym. Czcigodny mówca powiedział, że w r. 1848-m papież niemiał wojska. Jeżeli pamięć mię nie myli, papież w tym roku wypowiedział wojnę Austrji i posłał swe wojsko w pomoc Piemontowi przeciw Austrjakom. Zdaje mi się, że mówiąc to, nie jestem w błędzie. Ale bez najmniejszéj wątpliwości, w położeniu, w jakiem wówczas znajdowały się Włochy, było rzeczą pożądaną dla pokoju półwyspu, aby zaprowadzony wówczas rząd rewolucyjny w Rzymie przestał istnieć; aby papież wrócił do swojego państwa. Sądzę, że ten rząd rewolucyjny był niesprawiedliwie oskarżony. Stan rzeczy jednak był anormalny i sądziliśmy, że rozum nakazywał położyć mu koniec. Nie idzie zatém, że ponieważ w r. 1849 byliśmy przekonani, iż nie należało sprzeciwiać się restauracji papieża w Rzymie przez Francję, jesteśmy dotąd przekonani, że pobyt wojsk francuzkich w Rzymie, Bóg wie do jakiego czasu, trwać powinien, w zamiarze utrzymania rządu, na który większość Rzymian z niechęcią patrzy.

„Zarzut więc zmienności zdań naszych upada; bo choćbyśmy zasłużyli na potępienie za zgodzenie się na wejście Francuzów do Rzymu, nikt niepowinien nas oskarżać o chęć, aby bagnety cudzoziemskie ciągle opiekowały się w Rzymie rządem, którego ludność niechce.

„Wspomniano o zajściach świeżo zdarzonych w Brazylji. Dał im początek sprawiedliwy dopominek o wynagrodzenie strat i zniewag wyrządzonych poddanym angielskim. Rząd brazylijski pogardzał tym dopominkiem, dopóki odwet nie nastąpił. Zagajono już rokowania i sądzę, że przyjść musiało do pożądanego porozumienia w tym przedmiocie.

„Słyszałem pochwały Greków w téj izbie. Dali oni zaiste dowód prawdziwego zdrowego rozsądku; jestem pewny, że skoro znajdą króla, zdolnego nad nimi panować, i rząd stały, Grecy utworzą kraj szczęśliwy. Przodkowie ich wsławili się we wszystkich gałęziach potęgi umysłowéj; poeci, mówcy, wodzowie, mężowie stanu, malarze i rzeźbiarze pierwszego rzędu, nieśmiertelnie wsławili swe imiona. Nie widzę, dla czegoby potomkowie tych wielkich ludzi nie poszli w ich ślady. Dzieje narodów uczą, że dzięki tajemniczemu wpływowi, ludność pewnych krajów odznacza się zawsze pewnemi przymiotami, wbrew wszystkim późniejszym zmianom; niema powodu, dla czegoby Grecy pod dobrym rządem nie mieli stać się jednym z najoświeceńszych i najznakomitszych narodów Europy.

„Na zarzut, że zrzekając się wysp Jońskich zmieniamy naszą politykę, i że jeżeli mamy z tych wysp uczynić komu darowiznę, należało by, abyśmy je oddali Turcji. Byłby to zaiste dziwny sposób rozgraniczania kraju! Nie zmieniliśmy naszéj polityki względem Turcji. Spodziewamy się, że pod dziś panującym sułtanem, Turcja uporządkuje swoją skarbowość, zaprowadzi rząd należyty i że opiekę sprawiedliwych ustaw rozciągnie na wszystkich swoich poddanych. Wówczas mamy nadzieję, będzie silną wewnątrz i zagranicą. Wyznać też muszę, że nie pojmuję jakim sposobem połączenie z Grecją 7-miu wysp, mogło by zawichrzyć spokojność ottomańskiego cesarstwa."

Po mowie lorda Palmerstona, sir G. Bowyer wystąpił w obronie papieża przeciw rzucanym nań oskarżeniom.

P. Seymour Fitz Gerald nagania odpowiedź lorda Palmerstona daną panu Disraeli. Zwraca uwagę izby, że jest rzeczą pełną znaczenia, iż szlachetny wice-hrabia nie wspomniał ani jednem słowem o wojnie domowéj amerykańskiéj. Polityka zagraniczna rządu jest równie wichrzącą jak obraźliwą; dopóki ta sama myśl przewodniczyć nią będzie, było by daremnem spodziewać się zmniejszenia rozchodów na utrzymanie siły zbrojnéj lądowéj i morskiéj. Nakoniec p. Whalley krótko się jeszcze przymówił i projekt adresu został jednomyślnie przyjęty.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— **Nabożeństwa żałobne za duszę ś. p. Kondratowicza.**—Otrzymujemy dwie nader spóźnione wiadomości o nabożeństwach żałobnych za duszę ś. p. Kondratowicza; notujemy je wszakże na kartach naszego pisma, jako głoski tego powszechnego wyrazu miłości, którym kraj na wieść o zgonie wieszcza się odezwał. Piérwsze z tych nabożeństw odbyło się d. 3-go listopada w Nowogródku, gdzie ś. p. Kondratowicz zakończył swoje szkolne wychowanie. Niepotrzebujemy mówić, iż mieszkańcy miasta i okolic i liczna młodzież gimnazjalna łączyła swe modły z głosem kapłana. Z kazalnicy przy nabożeństwie przemówił ks. Ejmont, dziekan nowogródzki, i zwracając się do młodzieży, wymównie wystawił wyższość i potęgę bogactwa duchowego nad materjalném, okazując na przykładzie śp. Kondratowicza, jaką boleścią zgon jego dotknął rodaków, gdy tylu bogatych materjalnie schodzi ze świata nieżałowanych i nieznanych. Dwa inne nabożeństwa na tę samą intencję odbyły się w Bobrujsku: jedno w kilka dni po zgonie poety odśpiewane za inicjatywą panny hr. Antoniny Zabiełłówny; drugie zaś dnia 16 grudnia na żądanie sędziów pokoju powiatu bobrujskiego odbyte. Egzekwje i mszę żałobną celebrował ks. dziekan Makarewicz, którego staraniom świątynia bobrujska zawdzięcza dzisiejsze swe odnowienie.

— **Obrazy na szkle do kościoła św. Jana w Wilnie.** — „Tygodnik illustrowany," który mówiąc nawiasem, ciągle postępuje w rozwijaniu strony swéj artystycznéj i literackiéj i żadnemu z pism obrazkowych polskich wyścignąć się nieda,—zamieścił w 175-m swoim numerze wizerunek jednego z dwunastu obrazów wykonanych na szkle do tutejszego kościoła św. Jana. Obraz ten odwzorowany tu w drzeworycie wystawia św. patrona akademji krakowskiéj Jana Kantego, podług pierwowzoru Czechowicza. Korzystamy z téj wzmianki, ażeby donieść naszym czytelnikom, że cztery z tych obrazów, które otrzymały medal na wystawie londyńskiéj, przybyły już do Wilna; pozostałe ośm wkrótce też nadejść mają. Pomiędzy już przywiezioenmi najbardziéj uderzył nas wizerunek Chrystusa Pana z kapliczki na Śnipiszkach. Osoby udające się w jakimkolwiek interesie do składu Album Wileńskiego, mogą te obrazy tam oglądać; jest to nowość dla Wilna i nowość zaiste warta widzenia.

— **Obraz św. Erazma.** — Cześć świętego Erazma, biskupa i męczennika z czasów Maksymiljana cesarza, jak dotąd jest powszechną we Włoszech, Hiszpanji i Portugalji, gdzie święty pod imieniem Sant Elmo wzywany jest przez majtków podczas niebezpieczeństwa na morzu, była również bardzo upowszechnioną w kraju naszym, gdzie modlono się doń jako do patrona dusz w czyscu cierpiących. W książce pod tytułem „Nabożeństwo za dusze w czyscu będące," która pięć czy sześć edycji miała w Wilnie, są do tego świętego szczególne modlitwy, godzinki i hymny. Był też tu obraz w kościele św. Rafała, wystawiający św. męczennika i obrazek rytowany na miedzi; ale to wszystko skutkiem wielokrotnych nieszczęść, których Wilno doświadczało, zaginęło i poszło w zapomnienie. Obecnie, jako przypomnienie téj staréj czci naszych ojców, przybył do tutejszego kościoła missjonarskiego pięknie wykonany w Paryżu obraz św. Erazma ze składek w darze do odnawiającéj się świątyni fundowany. Złożyły się na ten dar osoby następujące: ks. arcy-biskup poznański Przyłuski tal. 5, hr. Michał Tyszkiewicz rs. 25, p. Józef Wojniłłowicz rs. 15, p. Wincenty Hornowski rs. 5; resztę potrzebnych kosztów ofiarowała osoba bezimienna. Podług tego obrazu wydawca Album Wileńskiego dał wyrytować na stali mały obrazek do książek, o którym, po tém, cośmy już mówili o obrazkach wydawanych przez p. Wilczyńskiego, niemamy tu nic do dodania.

— **Proces „Czasu."**—Oprócz świeżego zabrania numeru „Czasu" krakowskiego, co niezawodnie proces wywoła w przyszłości, tymczasem na dzień 19 bieżącego miesiąca zapowiedziano przewód publiczny procesu za stare grzechy. Odpowiedzialny redaktor gazety pan Kłobukowski obwiniony jest o przestępstwo podburzania z powodu artykułu wstępnego i umieszczenia listu ze Lwowa z r. 1861; współpracownik zaś p. Szukiewicz oskarża się o zbrodnię naruszenia spokojności publicznéj zapodanie telegramu z Wiednia i dwa artykuły wstępne z r. 1862. Właściciel drukarni w swoję koléj pociągnięty też został do odpowiedzialności.

—**Duchowieństwo rzymsko-katolickie** w Królestwie, cesarstwie i krajach sąsiednich, wedle ogłoszonéj w tych dniach rubrycelli tegorocznéj archidjecezji warszawskiéj, dzieli się na następne djecezje: archidjecezja warszawska; arcybiskup jmks. Zyg. Feliks Feliński. Suffragan łowicki hr. Henryk Plater, biskup mosynopolitański. Djecezja kielecko-krakowska, nieobsadzona. W części należącéj do Austrji, administratorem był JMKs. Karol Teliga, w części królestwa JMKs. M. Majerczak, biskup jeryceński. Djecezja kaliska, biskup JMKs. M. J. Marszewski. Djecezja płocka, nieobsadzona, administratorem jest Ks. Th. Myśliński. Djecezja lubelska, JMKs. Wincenty Pieńkowski; suffraganem, ks. Walenty Baranowski biskup lorimeński. Djecezja sandomierska JMKs. J. M. Juszyński. Djecezja augustowska, nieobsadzona, administrator ks. J. Choiński. Djecezja podlaska JMKs. Benjamin, Piotr Paweł Szymański, zakonu OO. Kapucynów, suffraganem ks. Józef Twarowski — biskup amyzoneński. Djecezja chełmska, obrządku grecko-unickiego, biskupstwo nieobsadzone, administratorem Ks. Jan Teraszkiewicz biskup bełzki. W cesarstwie i krajach sąsiednich, archid. mohylewskiéj, Metropolita ks. Wacław Żyliński, suffraganem mohylewskim ks. JM. Staniewski B. platejeński; w Wilnie biskup JMKs. A. S. Krasiński, w Telszach na Żmudzi biskup JMKs. M. Wołonczewski, suffragan Żmudzki Ks. Aleksander Bereśniewicz, biskup marjanopolitański, w Mińsku JMKs. Adam Wojtkiewicz, w Łucku i Żytomierzu ks. Kasper Borowski, w Kamieńcu ks. A. Fijałkowski. -W Chersonie (Tyraspolu) ks. F. Alan Kahn, suffraganem tyraspolskim JMKs. W. Lipski biskup jonopolitański. Archidjecezja gnieźnieńsko-poznańska, arcy-biskup ks. Leon Przyłuski, suffragan poznański ks. Fran. Stefanowicz biskup samosateński, gnieźnieński ks. Anzelm Adalb. Brodziszewski biskup semiscyreński. Biskup wrocławski ks. de Forster. Chełmiński, ks. J. N. Marwicz. Warmiński, J. A. Gerid Abdery. Archidjecezja lwowska, arcybiskup ks. Fr. Ks. Wierzchlejski, przemyślskie biskupstwo nieosadzone, administratorem ks. Józef Hoppe. Djecezja tarnowska, biskup ks. J. A. Pukalski. W Krakowie zamieszkuje JMKs.

Ludwik Łętowski biskup joppejski, we Lwowie ks. J. M. Gutkowski, dawny bisk. podlaski, teraz arcy-biskup marjanopolitański. Archidjecezja lwowska grecko-unickiego obrządku, arcy-biskup ks. Grzegorz Jachimowicz, suffragan ks. Litwinowicz; przemyślski, gr. un. ks. Tomasz Polański—arcybiskupem ormiańskim we Lwowie ks. Michał Grzegorz Szymonowicz.

(G. P.)

— **Dziennik podróży po Egipcie i Nubji** przez hr. M. Tyszkiewicza (część 1-sza, Paryż, w drukarni J. Claye, 1863, in 12-o). Pod tym tytułem świeżo opuścił prassę zajmujący opis podróży naszego ziomka hr. Michała Tyszkiewicza po nieznanych nam krajach wschodu, kędy czterdzieści wieków spogląda ze szczytów piramid na obszerne rumowiska dawnéj wielkości i cywilizacji. „Egipt, kraina cudów natury i cudów dzieł człowieka, kraina, kędy młoda ludzkość przed tysiącami lat wycisnęła w granitach ślady stop swoich; w linjach architektonicznych, w wizerunkach bóstw i sfinksów odbiła zagadkę ducha, co się jeszcze nie wywinął z pieluch marzenia, a już rozmyślać poczyna, — Egipt oddawna był dla mnie upragnionym celem podróży. Jeżeli ciekawie śledzimy źródeł rzeki gaszącéj nasze pragnienie, o ileż ciekawszemi być muszą dla człowieka źródła, skąd wypłynęła nań przed wiekami mądrość żywota!“ Temi słowami rozpoczyna nasz wędrowiec swoją opowieść, pod wpływem takich wrażeń i pobudek wsiada na pokład parowca „Indus“ w Marsylji, który ma go zawieźć do Aleksandrji. Wypłynąwszy z nim razem z portu marsylskiego, czytelnik nie potrzebuje lękać się nudów, kołysaniem się statku lub mdłém opowiadaniem sprawionych wrażeń. Wspomnienia wywiezione z Europy, styl obrazowy i żywy pochłaniają całą naszą uwagę i bronią od przypadłości morskiéj choroby, od któréj i sam autor dziennika podróży jest wolny. Widok wysepki Kaprery, Sycylji i portu Marsalla nastręcza mu kilka pięknych uwag o wiekopomnych przewagach Garibaldiego. Po krótkim wypoczynku w Malcie, autor staje w porcie Aleksandrji na afrykańskim lądzie i stamtąd już rozpoczyna szereg wycieczek i wypraw w głąb‘ kraju, nieraz z rzeczywistém niebezpieczeństwem połączonych. Opis miasta Aleksandrji, obelisków (igieł) Kleopatry, kolumny Pompejusza, chałup Fellahów, cmentarzów mahometańskich i zjawisk fata morgana, wypełnia drugi rozdział — na wszystkiém z ciekawością zatrzymuje się oko wędrowca i trafnie kreśli piérwsze wrażenia. Trzeci rozdział stanowi opisanie drogi do Damietty. Czwarty rozdział poświęcony jest opisowi miasta Damietty i Port-Said, oraz robót około kanału Suezkiego. Z kolei droga do Kairu, Kair, droga do Keneh, Denderah i Koptos, nakoniec Teby, w następujących pięciu rozdziałach, dostarczają obfitego wątku i barw wschodnich do trafnych spostrzeżeń w obrazowaniu kraju, który od niedawna poczyna się odradzać pod tchnieniem cywilizacji europejskiéj, i dla wielu z pomiędzy nas znanym jest tylko z legend biblijnych o siedmiu krowach tłustych i chudych Józefa, o żonie Putyfara lub o siedmiu plagach egipskich. Zwyczaje i obyczaje Egipcjan, dawne podania i obrzędy religijne, starożytności egipskie zgromadzone i złożone w Kairze przez znakomitego archeologa p. Mariette, znaczenie kanału Suezkiego, przyczyny dzisiejszéj bezwładności wschodu, olbrzymie ruiny Karnaku, przedwiekowej rezydencji Faraonów, własne poszukiwania archeologiczne autora w Karnaku i Luksorze— wszystko to przesuwa się jak w panoramie w powabném opowiadaniu wędrowca, który często w tych wycieczkach ponad brzegami Nilu zwraca się tęskną myślą i wspomnieniami do kraju rodzinnego i nieraz mu całe ustępy poświęca. Z żywém zajęciem, odczytaliśmy jednym tchem prawie ten dziennik podróży i niecierpliwie czekamy wyjścia na świat zapowiedzianéj drugiéj jego części. Dodać jeszcze musimy, że dzieło to wydane nakładem i staraniem p. J. K. Wilczyńskiego odznacza się wytwornością papieru i druku, na jaką żadna drukarnia u nas zdobyć się nie jest w stanie. Zaleca je nadto nadzwyczajna taniość, gdyż tom obejmujący 360 stronic przeszło, kosztuje tylko 3 franki (75 kop.) a tutaj, po strąceniu strat na kursie, rub. 1. Prawie nie chce się nam wierzyć, ażeby ta cena u nas niepraktykowana, mogła powrócić wydawcy wszystkie koszta nakładu. Prawdziwa to przysługa dla czytającéj publiczności i przykład godny naśladowania dla tutejszych wydawców.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Włochy.

Genua 31 stycznia. Dziennik Ruch (Movimento) donosi, że na posiedzeniu towarzystwa Miłosierdzia, pod prezydencją księdza arcy-biskupa genueńskiego Charnaz, uchwalono jednomyślnie na wniesienie najczcigodniejszego arcy-biskupa, pełnego ludzkości zwolennika postępu, przesłać summę 3,000 franków, na wsparcie tych nieszczęśliwych, których zbójectwo pokrzywdziło na majątku. Znaczna liczba duchownych archidiecezji liguryjskiéj przyłożyła się do wielkiéj narodowéj składki.

Doktor Albaneze został w Kaprera przy Garibaldim, dla czuwania nad jego zupełnem wyzdrowieniem. Jenerał może już stopę stawić na ziemi i swobodnie nią poruszać.

Turyn 31 stycznia. Wieść o kradzieżach popełnionych w zamkach królewskich w Neapolu, na nieszczęście jest prawdziwa. Główny zarząd domu królewskiego zaniósł na to skargę do sądu, prokurator królewski rozkazał opieczętować wszystkie inwentarze i rozpoczął sprawę. Nic jeszcze nie wiadomo z pewnością o tym występku, którego początek sięga, jak mówią, czasu upadku dynastji burbońskiéj.

Dziennik Skała piekielna przestał wychodzić; za to inne dzienniki ukazały się w Neapolu, a mianowicie: Światło i Machiavelli, które z powodu dążeń wywrotnych, prokurator królewski kazał pozabierać. Zapowiadają nowy dziennik Dante. Żeby przynajmniéj nie poniewierano tego wielkiego imienia!

Rozprawy parlamentu odbywają się spokojnie. Jest to jedyny środek wzajemnego porozumienia. Przedmioty ekonomji roztrząsane są jasno i poważnie, zapowiada to najlepsze następstwa.

Poseł La Porta zapytał ministra spraw wewnętrznych, jaki jest stan bezpieczeństwa pospolitego w Sycylji; niepokojące bowiem wieści zatrważają, że ukazały się na wyspie objawy zbójectwa. Izba z największém zadowoleniem usłyszała, że p. Peruzzi, tak we własnem, jak w ministra wojny imieniu oświadczył, iż te pogłoski są tylko robotą kilku umysłów lękliwych i dających się łatwo zastraszać wiadomościami o tu i ówdzie zdarzających się pojedyńczych zbrodniach. Rząd czuwa i wydał rozporządzenia, aby spokojność nigdzie nie została zawichrzoną.

Handel i przemysł kraju włoskiego, cieszą się z obrotów, jakie spółdziałanie banku i głównych domów pieniężnych usiłuje wprowadzić w życie.

Olbrzymie ustanowienie, które ma być założone przez towarzystwo kredytu ruchomego, dowodzi jak p. Pereire umiał szczęśliwie rozwinąć usiłowania swoje w téj mierze.

Niepodobna nie przyznać, że położenie półwyspu ciągle się polepsza. Kiedy królowie pieniężni nie wahają się wdawać swoje kapitały w przedsięwzięcia jakiego kraju, jest to zawsze dowodem rzeczywistego powodzenia. Jakoż, cokolwiek myślą nieprzyjaciele jednoty włoskiéj, niepodobna niewidzieć w gotowości kapitalistów do zawierania pieniężnych umów z rządem Wiktora-Emmanuela rękojmi, że jednota włoska opiera się na niezachwianych podstawach.

Jenerał Fanti wydał broszurę o organizacji wojska włoskiego; ukazała się teraz inna przez pana Borghi o marynarce włoskiej. To pismo przypomina znakomitą pracę książęcia de Joinville, która z początku zatrwożyła mniemanie powszechne, ale w końcu przyczyniła się do wielkiego rozwoju floty francuzkiej. Margrabia Pepoli daje dziś wieczorem raout pożegnalny dla licznych swoich znajomych. Dyplomaci, ministrowie, wyżsi kupcy, szlachta, posłowie, pisarze, dziennikarze, znajdują się w jego domu w wielkiem towarzystwie.

P. Gianotti, który niedawno wrócił z Teheranu, będzie radcą poselstwa przy margrabi Pepoli w Petersburgu.

Turyn 1-go lutego. Znajdowanie się wielu znakomitości byłego dworu Franciszka II-go na balu danym w Tuileries, sprawiło przykre wrażenie w turyńskich kołach politycznych. Ordery burbońskie noszone przez tych gości, mundury w które się postroili, obrażają patryotów, którzy nie umieją nawet wytłómaczyć sobie, że tego rodzaju wieczory są zupełnie prywatne i widzą widoczną w nich sprzeczność ze stosunkami, jakie rząd francuzki łączą z rządem włoskim.

Pogłoski o rokowaniach pana Fociona Roque, posła greckiego, z rządem włoskim w zamiarze kandydatury książęcia Aosty, są zupełnie bezzasadne. P. Farini dowiedział się, że zbójcy morscy helleńscy napadali na statki włoskie na Archipelagu greckim, dał więc rozkaz, jak mówią, kontr-admirałowi Vacca, aby udał się na te morza, gdzie znajdują się 2 inne okręta wojenne włoskie, z których jeden stoi w porcie pirejskim, drugi w Syra. Z tego powodu p. Focjon rokował z wydziałem spraw zagranicznych; nieprzyjaciele sprawy włoskiej, albo świegotliwość dziennikarska, nadała tym rokowaniom doniosłość ubiegania się o tron grecki.

Sprężystość pana Peruzzi i jego sekretarza pana Spaventa, zastraszyła stronnictwa czarne i czerwone, zaciętych wrogów porządku niweczącego ich zamiary. Rzecz daremna, Włochy po tylu gorzkich zawodach pragną pokoju. Owoż usiłowania Maszinistów i klerykalnych z każdym dniem stają się bezsilniejszemi.

Doktor Basile, w liście swoim do dziennika Diritto, pisze, że jen. Garibaldi ma się tak dobrze, iż może obejść się bez jego pomocy.

Dostojny samotnik, na kulach chodzi na rybołówstwo a za parę tygodni będzie mógł jeździć konno.

Francja.

Paryż 4 lutego. Na dzisiejszem posiedzeniu izby prawodawczéj przystąpiono do rozbioru adressu. Pp. Baroche, minister, prezes rady stanu; Billault, Magne, ministrowie; p. de Parieu, wice prezes rady stanu i panowie radcy stanu, kommisarze rządowi są obecni.

P. Plichon ma głos i czyta następną pisaną mowę:

Mości panowie, gdyby rozbiór adresu miał ograniczyć się tylko rozprawami nad wytłómaczeniem tekstu przedstawionego izbie, mógłbym niezabierać głosu w téj chwili, bo trudno by mi było bez pewnych zastrzeżeń przyjąć projekt adresu; nie widziałem co do jego treści dość znacznych różnic w sądach, abym o nich przed wami mówił. Myśl ogólna redakcji, która nam jest złożoną, dążenia które wyraża, zdają się mi odpowiadać życzeniom i mniemaniu kraju.

Ale rozprawy nad adresem mają podług mnie nierównie większą doniosłość, niż im często zdają się przypisywać; bo powinniśmy nietylko roztrząsać same paragrafy adresu, lecz i poruszać zwykle wszystkie sprawy krajowe

Ale mości panowie zamierzam ścieśnić moje ramy, mimo ważność spraw zagranicznych. Zdało się mi, że najważniejsza z nich wszystkich sprawa rzymska wchodzi na drogę, jeżeli nie rozwiązania, to przynajmniéj ukojenia; mojem zdaniem, położenie wewnętrzne zajęło teraz piérwsze miejsce.

Nieszczęśliwa wojna, która ciągle zakrwawia ziemię jednoty amerykańskiéj, spowodowała w handlu i przemyśle zbyt wielkie wstrząśnienia, abyśmy zdołali w téj chwili ocenić traktat handlowy w jego następstwach; nie mogę jednak przyznać z panem ministrem handlu, aby cyfra naszego wywozu do Anglji, taka jaką była w 1862 m r. stosunkowo do 1861, miała być jedyną wynikłością traktatu handlowego. Mógłbym nawet okazać, że postęp wywozu był znaczniejszy pod systematem orędownictwa, mógłbym przytoczyć cyfry 1859 ostatniego roku systematu opiekuńczego; mógłbym dowieść, że od 1859 do 1862 r. przywoz we dwójnasób się zwiększył i z 270 podskoczył na 556 miljonów; a stąd łatwo by mi było wnioskować, że do dziś dnia Anglja zbiera prawdziwe owoce traktatu. Ale dobrowolnie opuszczam to pole i zwracam roztrząsanie moje ku stronie politycznéj, jaką przedstawia wewnętrzny stan kraju.

Wielorakie są względy ten stan znamionujące, jeden wszakże zdaje mi się nad wszystkiemi górować i chciałbym go podnieść; jest to istnienie w rządzie dwóch prądów mniemań działających w duchu sobie przeciwnym i które czynnościom rządowym nadają sprzeczną powierzchowność. Jest to rzeczą ważną i dotkliwą.

Zamierzam sobie opisać te dwa prądy; jeden jest wyzwolony, drugi wsteczny; z jednéj strony widzę dążenie do polityki rozległéj, usiłujące oprzeć cesarstwo na czynnych siłach kraju i uposażyć go podstawą obywatelskich swobód. Z drugiéj strony widzę politykę ciasną, wyłączną, niedowierzającą, pragnącą odosobnić się od kraju i wywijać się przez wybiegi z powikłanych trudności społecznego życia wielkiego narodu. Śpieszę z oświadczeniem, że pierwsza z tych dwóch polityk jest polityka cesarza, drugą należy przypisać ministrowi spraw wewnętrznych; zdaje się atoli, że właśnie ta ostatnia polityka narzuca się największéj części kroków rządowych. Poprę to twierdzenie niektóremi zdarzeniami odnoszącemi się do dziennikarstwa, do wyborów, do postępowania z członkami mniejszości téj izby. Niepodobna powątpiewać o wyzwolonych uczuciach cesarza dosyć będzie przytoczyć dekret 23 listopada i uchwałę senatu z dnia 31 grudnia 1861, nadewszystko zaś amnestję, ten wielki krok pojednania i sprawiedliwości.

Niedawno jeszcze, przed przedstawicielami przemysłu krajowego, cesarz wysławiał skutki wolności angielskiéj. Mowa cesarska tchnęła żalem, że nie widzi Francji w posiadaniu takichże swobod jakich używa Anglja, i dawała dojrzeć chwilę, w któréj wkrótce może będziemy do cieszenia się nią powołanymi.

Lecz, kiedy z téj wysokości zstąpimy na pole czynu, cóż widzimy? Istnienie całego dziennikarstwa, oddane na samowolność władzy administracyjnéj, przeszkody wszelkiego rodzaju stawione roztrząsaniom, dzienniki zakazywane, upoważnienia na nowe dzienniki systematycznie odmawiane, niepokonane zawady stawione krążeniu dzienników wychodzących.

Nie pragnę wolności nieograniczonéj; źle by ona usłużyła krajowi. Pragnę tylko swobód otoczonych rękojmiami. Kraj już dojrzał do posiadania prawodawstwa druku. Można bez niebezpieczeństwa na miejscu dowolności postawić prawo i powrócić do prawodawstwa 1819.

Wskazane przezemnie sprzeczności, znajduję gdzie indziéj w przedmiocie roztrząsań.

Cesarz chciał widzieć tu kontrolę, wsparcie światła zapewniającego mu spółdziałanie kraju. Ciało prawodawcze, nie będące prawdziwym wyrazem kraju, nie mogło by być pożytecznem. A niebezpieczeństwo było by tém większe, że niema swobody druku dla uderzenia na trwogę. Potrzebne są do tego mnogie waruuki: listy spisane szczerze, obręby zakreślone w celu złożenia jednorodnych gromad wyborczych, nakoniec potrzeba, aby głosy wyborców były wolne.

Czyż te warunki są dopełnione? Listy wyborcze nie zawsze zalecają się pożądaną prawidłowością. Liczba wyborców winna być zastosowaną do ludności, wzrasta razem z nią i maleje. Ten wypadek zdaje się, że wszędzie sprawdzono prócz Paryża. W Paryżu cudem mogącym się tylko zdarzyć w naszéj epoce, wypadek przeciwny ma miejsce. Ludność wzrosła, liczba wyborców zmniejszyła się. Paryż powinien był zyskać jednego lub więcéj posła, tymczasem stracił jednego.

Administracja odpycha jak potwarz, że dobrowolnie utworzyła tę wynikłość; ale te zaprzeczenia nie znajdują powszechnéj wiary. Wnoszą, że gdyby wszyscy posłowie paryscy głosowali z rządem, cud zmniejszenia nigdy by się nie ziścił (Szmer).

Czyż obręby wyborcze pozakreślano ze szczerością? Patrzcie na tablicę. W wielkiéj liczbie przypadków, wykonano tę pracę pod wpływem widoków, będących negacją myśli prawodawcy. Przeszkodzić powodzeniu pewnych kandydatur, które sam kraj popiera, na korzyść innych kandydatur, z któremi kraj nie występuje; usunąć niektórych posłów, których kraj pragnie, na korzyść niektórych innych których nie życzy; taki jest cel, o jaki rząd zdaje się dobija. (Hałas).

Wiele głosów. My wszyscy jesteśmy niezależni.

Baron Mariani. Rościmy sobie prawo do tego, żeśmy wszyscy niezależni.

Prezes. Panie Plichon, nie możesz sobie przypisywać monopolu niepodległości.

P. Plichon. Rozumiem, że wszyscy w téj izbie są niepodlegli. Powiem o tém w dalszym ciągu mojéj mowy.

Prezes. Należało to mówić wszędzie, a nadewszystko nic jest to przyczyną, żeby teraz mówić co innego. (Potwierdzenie).

P. Plichon. Dla doścignienia tego celu, zwichnięto zwyczaje i dogodności mieszkańców. Porozdzielano to co z przyrodzenia swojego było nierozdzielném, połączono ludności sobie nieznane. Miało to miejsce w departamentach Var, Gard Pas-de-Calais, Correze, Dordogne, Nord i gdzie indziéj.

Pojmuję, że wobec zasady, iż liczba posłów musi stosować się do ruchu ludności, obręby wyborcze nie mogą być stałe; ale te zmiany powinny się dokonywać zawsze z najmniejszą szkodą ludności. W departamentach, w których liczba posłów pozostaje jednostajną, stałość obrębów wyborczych powinna być przynajmniéj prawidłem, bo potrzeba, aby poseł mógł stanąć przed swoimi sędziami. Tymczasem liczne zmiany pozachodziły w obrębach wyborczych tych departamentów, co zachowały dawniejszą liczbę posłów. Przytoczę naprzykład Correze, gdzie jeden z obrębów wyborczych ma więcéj niż 30 mil rozciągłości; w departamencie le Nord, w obrębie Hazebrouk, który mam zaszczyt przedstawiać, który zawsze wybierał jednego posła, został poćwiertowany na kawałki i rozdzielony na trzy inne obręby.

Zaprzeczam, aby rząd w takiém postępowaniu, używał władzy dyskrecyjnéj zostawionéj sobie przez prawo. Postrzegam prócz tego inną jeszcze myśl w pracy administracyjnéj; a mianowicie myśl rozdziału wszystkich wielkich miast, jak gdyby chciano zniweczyć wszystkie siły miejscowe, bądź zbiorowe, bądź jednostkowe, a mianowicie wpływ posła, aby go lepiéj trzymać pod przewagą administracyjną. (Hałas). A jednak te siły przyrodzone, te wpływy oparte na złożonych usługach, czyż nie są narzędziami ocalenia, które Francja zawsze znajdowała w wielkich społecznych przesileniach?

Oto dla czego powstaję na tę politykę. Przechodzę do zdarzeń w ciągu samych wyborów właściwie tak zwanych. Umocowanie posła nosi w sobie zupełną swobodę zdania ze strony wyborców. Jeżeli poseł nie jest wolnemi głosami wybrany lecz narzucony, nie będzie prawdziwym przedstawicielem kraju, i rząd straci znamię rządu przedstawicielskiego. Owoż, czy wolność wyborcza jest zawsze zabespieczoną? Kandydatury urzędowe, w skutek rozciągłości nadanéj orędownictwu administracyjnemu, stały się niezgodnemi z konstytucją i przedstawiają ciężkie niedogodności; pojmowane, jak je

dziś pojmują, są one niczém więcéj tylko tém, czém pierwszy okolnik odnoszący się do wyborów, wydany przez ministra spraw wewnętrznych (dziś prezesa ciała prawodawczego) w r. 1852-m chciał, aby były, to jest radą, skazówką. Uczyniono z tego prawdziwy ucisk administracyjny.

Wybory sporne nie są już walką między kandydatami, ale walką z rządem, który pozwala rozlepiać wyznania wiary, rozdaje kartki wyborcze i puszcza w zawody wszystkich ajentów. Skutki są uderzające. Skoro zdarzy się wolne miejsce w obwodzie wyborczym, cóż widzimy? Kandydat nie udaje się do ludności, ale do rządu. Poparcie urzędowe stało się rzeczywiście ważnym warunkiem; dziś naprzykład ministerstwo spraw wewnętrznych i prefektury zarzucone są prośbami o orędownictwo. Może kto sądzi, że rząd udziela swoje wsparcie tylko kandydatom posiadającym spółczucie kraju? Ale jakże to poznać? Czy prefekt i podprefekt zawsze najlepiéj znają prawdę tego co departament czuje? Błąd więc jest możliwy, a im błąd jest większy, tém większa powinna być usilność zwyciężenia. Urzędnikowi wiadomo, że kara lub nagroda zawisła dlań od powodzenia i że nawet zbytek gorliwości osłabiany bywa pochwałą ministerjalną.

Aż dotąd złe było ograniczone, ale mniemanie powszechne budzi się; pewna liczba wyborów zdaje się, że będzie musiała być pomówioną; jeżeli ten systemat i daléj utrzyma się, niebespieczeństwa dadzą się jeszcze cięźéj uczuć. Przypuszczam, że rząd weźmie górę. Wówczas, z jednéj strony, izba wybrana w ten sposób nie będzie miała powagi, jaką mieć powinna, a z drugiéj nacisk administracyjny obrazi kraj i gniew jego wznieci. Potrzeba być świadkiem spornego wyboru, aby wiedzieć ile ten nacisk administracji może zostawić po sobie rozdrażnionych uczuć i gniewów. Przypomnijcie sobie co zaszło w Fougères, w Vitré i t. d.

P. D a l m a s. Jest to błąd. Czy izba pozwoli mi odpowiedzieć natychmiast jedném tylko słowem. P r e z e s. Nie można przerywać mówcy.

P. P l i c h o n. Rząd naraża powagę swoję i urok w téj walce.

P. d e D a l m a s. Chciałbym kilka słów tylko powiedzieć.

P r e z e s (do pana de Dalmas). Nie jesteś pan osobiście dotknięty.

P. d e D a l m a s. Chodzi tu o obwód, który przedstawiam.

P r e z e s. Po skończeniu mowy przez pana Plichon zażądasz pan głosu z powodu osobistości. Ale jest przeciwne obyczajom izby przerywać mówcę.

P. P l i c h o n. Cesarz chce wolności wyborów; ale jakże postępują ajenci rządu, a na ich czele p. minister spraw wewnętrznych? Jakże administracja działa względem większości członków izby, którzy w pewnych zadaniach oddzielili się od polityki rządu?

Dekretem 24 listopada, cesarz chciał zapewnić roztrząsanie i kontrolę, przez władzę publiczną, czynności swego rządu.

Izba odpowiedziała na to wezwanie; wypowiedziała myśl swoję i roztrząsała; a dziś minister spraw wewnętrznych postępuje jak z nieprzyjaciółmi z tymi, którzy w jakimkolwiek szczególe różnią się w zdaniu z rządem. (Hałas i zaprzeczenie). Wystąpił przeciw nim z najżwawszą oppozycją podczas odnowienia rad powszechnych, a w ostatnich czasach wojna tylko zwolniała.

Jeżeli ubiegano się za pewną ideą polityczną pod względem niektórych zadań, zdaje się, że zwrót spełniony w polityce rządowéj, którego niezaprzeczonym znakiem jest objęcie kierunku spraw zagranicznych przez pana Drouyn de Lhuys, powinien był doprowadzić do powszechnego rozbrojenia. (Poruszenie). Przedłużenie więc stanu wojny, staje się czynem anormalnym, tém mniéj wytłómaczyć się mogącym, że jeśli mamy wierzyć słowom nieostróżnie wymówionym w senacie, p. minister spraw wewnętrznych, który był jednym z najgorętszych apostołów polityki, która z początku przemogła, odstąpił jéj, aby się zbliżyć z polityką swoich dawniejszych przeciwników. Czyż przypadkiem chcianoby nastawać na niepodległość posła?... Nowe zdarzenia może posłużą do wyjaśnienia téj zawiłości.

Zapewniają dzisiaj, że administracja chce sprzeciwiać się wyborowi na nowo dwóch posłów, co byli sprawozdawcami projektów do praw, które rząd musiał wycofać. To jest projekt ściągający się do drogi żelaznéj z Graissessac do Béziers i projekt ściągający się do pewnego uposażenia. Ci posłowie jednak spełnili tylko poruczenie jednomyślne kommisji, mianowanéj przez izbę prawie jednomyślną; i powiedzieć można, że to poruczenie było spełnione przez zacnego pana Jouvenel bardzo znakomicie. (Szmer).

Jeżeli więc rząd nastaje na niezależność i sumienie posłów, całej izbie najwięcej o to chodzi, aby stanęła we własnej obronie, bo nietylko jej swoboda ale i dobra sława zostałaby nadwerężona. Wówczas przypisanoby jej uchwały wszelkim innym pobudkom, jak głosowi wolnego sumienia, a jednak lubo często różnimy się w zdaniach, na to wszakże zgadzamy się wszyscy, że każdy z nas przynosi do tej izby równą niepodległość i równy patryotyzm. Zgoła jest rzeczą pożądaną, aby rząd stał się takwyzwolonym w swych czynnościach, jak się nim być okazuje w słowach. Kraj budzi się politycznie; ruch mniemania jest razem wyzwolony i zachowawczy; zachowawczy co do dynastji, wyzwolony co do swobod pospolitych; kraj równie jest znużony rewolucjami i dowolnością. Żąda, aby dziennikarstwo, wydobyte z monopolu założało na przyszłość jedynie od prawa i sądów. Żąda, aby wolność wyborcza przestała być czczem słowem. Cesarz powiedział, że należy wzmagać indywidualne początkowanie, lecz to nierozwinie się aż wówczas, kiedy kraj osięgnie swobodę swych ruchów. Rząd wówczas ustali się ostatecznie, kiedy spocznie na niezachwianéj posadzie swobód pospolitych.

Izba słucha jeszcze w rozbiorze ogólnym pp. de Dalmas, Kolb-Bernard i hr. de Nesle.

P r e z e s. Przechodzimy do rozbioru paragrafu pierwszego. Pan Lemercier zapisał się, iż mówić będzie przeciw temu paragrafowi, a więc ma głos.

Vice hr. A n a t o l - L e m e r c i e r wyraził, iż znajduje być konieczném, w przeddzień powszechnych wyborów, wśród uwagi i wzruszenia kraju, aby rząd dał poznać zasady swoje co do polityki wewnętrznej. Zagaił więc rzecz o dziennikarstwie i zarzuca rządowi, że nie wszystkie odcienia mniemań są w dziennikach przedstawiane, trudności w otrzymaniu upoważnienia na wydawnictwo nowych dzienników są wielkie. Pan Emil Ollivier mimo najsilniejsze starania otrzymać go niemógł. Podobnież, kiedy dziennik P r z y j a c i e l r e l i g i i upadł, wówczas, inne czasopismo pod nazwą D z i e n n i k a w s i i m i a s t, zupełnie umiarkowane, znajomsze po plebanjach niż w kołach politycznych, płacące 50,000 franków rękojmi, chciało wychodzić co dzień, lecz zabroniono mu tego pod pozorem, że łamie przepisy. Tak więc organ katolików wyzwolonych, do których i sam należę, niemógł zabrać głosu po dzienniku podobnegoż odcienia, który upadł bez żadnej politycznej pobudki.

Kiedy więc dało się słyszeć, że rząd myśli wykroczenia druku oddać pod wyroki sądów zwyczajnych, uwierzyłem tej wieści, zdawało się bowiem, że w przeddzień wyborów powszechnych podobny krok był prawdziwie zręczny.

Rząd powiedziałby: nie lękam się wypadku wyborów, i w chwili samej walki, łagodzę prawa, które dotąd poczytywałem za konieczne dla spokojności ogólnej.

Podobne odezwanie się byłoby nietylko zręczném, szczodrobliwém, ale nawet szlachetnem.

Vice hr. Lemercier przechodzi następnie do zarzutów, jakie poprzednik jego na mównicy p. Plichon czynił rządowi, że wszelkiemi sposobami usiłuje wpływać na wybory; że stara się je utrudniać, że namiętnie popiera swoich kandydatów i namiętnie przeszkadza wyborowi tych, których ma za swoich przeciwników.

Cesarz w dekrecie 24 listopada powiedział do nas wyraźnie. „Wynurzcie mi swoje zdanie o wszystkich czynach i pismach mojej zewnętrznej i wewnętrznej polityki. Wynurzcie mi je szczerze, otwarcie, uczciwie.“ Cóż uczynili posłowie, którzy w ważnych zdarzeniach sądzili, że należało im być innego zdania jak ministrowie. Oto wynurzyli przekonania swoje szczerze, otwarcie i uczciwie. Za to jednak ściągnęli gniew na siebie. Takie postępowanie jest nielogiczne, możnaby nawet powiedzieć podstępne.

Spodziewam się, że pan minister prezes rady stanu odpowiedzieć mi raczy.

P a n B a r o c h e. Ale nie dzisiaj.

P r e z e s i z b y. Ponieważ nikt nie żąda głosu nad paragrafem pierwszym, podaję go do uchwały izby.

Rzeczony paragraf został przyjęty; posiedzenie trwa dalej; izba przechodzi do rozbioru paragrafu drugiego.

Austrja.

W i e d e ń 3 lutego. Podług depeszy nadesłanéj ze Lwowa do dzienników berlińskich donoszą d. 3 lutego, że 40-tu młodzieńców po większéj części czeladzi rzemieślniczéj, z liczby tych którzy udali się do Polski, już wróciło, tudzież, że we Lwowie zwierzchność przejęła wóz naładowany bronią.

Druga depesza tegoż samego dnia donosi, że dyrektor policji lwowskiéj oznajmił o wyjściu znacznéj liczby młodzieży w celu połączenia się z powstańcami, w Królestwie Polskiem. Policja przypomina, że tak same zaciągi, jako też zamysł przekroczenia granicy austryjackiéj pociągną za sobą odpowiedzialność sądową.

W Krakowie urząd cesarsko-królewski tego miasta rozkazał porozlepiać ostrzeżenia o surowych karach kodeksu kryminalnego austryjackiego na tych, którzy zaciągają poddanych cesarstwa na jakiekolwiek zbrojne zagraniczne zamachy.

W i e d e ń 4 lutego. Wczoraj w obecności ministrów tudzież ambassadora angielskiego lorda Bloomfield i wielkiéj liczby najznakomitszych dostojników, rozdano nagrody przemysłowcom austryjackim, którzy odznaczyli się na wystawie londyńskiéj.

Dziennik praski N a r o d n i L i s t y wręcz zaprzecza wiadomości podanéj przez dziennik wiedeński O j c z y z n a, że Polacy rodem z gubernij zachodnich mieszkający w Pradze, na własne żądanie otrzymali pasporta na powrót w swoje strony, zawichrzone teraz powstaniem.

Piszą z Krakowa dnia 2 lutego do G a z e t y Austryjackiéj :

Na rozkaz tajemniczego centralnego rewolucyjnego komitetu, miasto Kraków poczęło wysyłać posiłki powstańcom do Polski. Przeszłéj nocy banda złożona po większéj części z rzemieślników w liczbie około 70-ciu opuściła nasze miasto dla udania się do Królestwa Polskiego. Za przybyciem nad granicę do Michałowic, banda stoczyła lekką utarczkę z garstką kozaków, którzy cofnęli się, ciężko zraniwszy jednego młodzieńca, którego dziś zrana przeniesiono do kliniki krakowskiéj. Co do jego towarzyszów broni, dowiadujemy się że z kassy rossyjskiéj komory celnéj, zabrali oni około 8-miu tysięcy rubli, wydawszy formalny kwit dozorcy celnemu, mający służyć mu za dowód przed rządem.

Wiadomość o téj nocnéj wyprawie sprawiła najżywsze wrażenie, które wkrótce ustąpiło miejsca najposępniejszym myślom, gdy dowiedziano się o otwarciu publicznego biura na ulicy Szpitalnéj, w którym odbywać się mają zaciągi młodzieży do służenia sprawie polskiéj. Każdemu z nowozaciężnych zapowiedziano po 10 do 15-tu rubli na rękę, tudzież zupełne uekwipowanie. Kiedy policja chciała schwytać werbowników, wszyscy, zapewne w skutek ostrzeżenia, zniknęli.

Umysły są tu w najsmutniejszem usposobieniu. Niewidzialna ręka tak zwanego tymczasowego rządu polskiego dosięgła już i Krakowa. Dziś po południu cała szlachta, która schroniła się do Krakowa z Polski, otrzymała tajemną drogą nieodzowny rozkaz rządu tymczasowego wracania do Polski przed 4 dniem lutego, to jest na dzień, w którym oczekują ważnych wypadków; do tego rozkazu dołączona została groźba, że dobra tych właścicieli ziemskich, którzy schronili się do Krakowa, w razie nieposłuszeństwa, będą rozdzielone między chłopów i patryotów.

Prusy.

B e r l i n 31 stycznia. Na dzisiejszem posiedzeniu izby poselskiéj minister skarbu pan von Bodelschwingh złożył sprawozdanie z pieniędzy zrozchodowanych w roku 1861 nad budżet prawidłowy.

Następnie wytoczono zarzuty przeciw wyborowi radcy ziemskiego von Schertz Thoss, na który książe von Pless miał wywierać wpływ nieprawny.

Izba nakazała śledztwo.

P r e z e s G r a b o w czyta następny list pisany do siebie przez pana von Bismarck.

Do prezesa izby poselskiéj i t. d.

„Doprowadziłem do wiadomości n. p. list wasz z dnia 29, tyczący się przedstawienia adresu izby poselskiéj. N. p. raczył mnie rozkazać zawiadomić was, że niemoże przychylić się do przyjęcia deputacji drugiéj izby. Zostawuję więc wam zupełną wolność przesłania adresu n. p. bądź wprost, bądź przez moje pośrednictwo.

„B e r l i n 30 stycznia 1863. (podpisano) v o n B i s m a r c k - S c h o e n h a u s e n.“

P r e z e s. Radzę izbie przesłać adres do n. p. przy moim liście (milczenie). Ponieważ nikt się temu niesprzeciwia, uważam przełożenie moje za przyjęte (głębokie milczenie).

— B e r l i n 1 lutego. Dziennik k o r r e s p o n d e n t M a g d e b u r g s k i oznajmuje, że dwie dywizje (9 i 10) będące częścią 5 korpusu wojska i mające leże w Poznaniu i Głogowie, powołały swoje rezerwy.

Posłowie dzielą się następnie na rezmaite odłamy: Stronnictwo postępowe 136, środek lewicy (Bockum-Dolffs) 96, stowarzyszenie parlamentarne (Roenne-Lette) 18, środek (katolicy) 32, dawni wyzwoleni (Vincke) 22, Polacy 23, zachowawcy 11. Znajduje się prócz tego 9 posłów nienależących do żadnego odłamu, pięć miejsc jest niezajętych.

— Wspomnieliśmy dawniéj o adresie obywateli umiarkowanie wyzwolonych prowincji nadreńskiéj, w którym prosili króla o przywrócenie zgody z izbą, a to przyzwalając na skrócenie czasu służby wojskowéj.

G a z e t a K o l o ń s k a umieściła odpowiedź n. p.; pismo to z dnia 18 stycznia może być uważane z góry za odpowiedź na adres izby poselskiéj zagłosowany dnia 29. Brzmienie odpowiedzi królewskiéj jest następne:

„Osoby, które podpisały adres 6 stycznia w imieniu 19 miast prowincji nadreńskiéj i Westfalskiéj poczytały, jak twierdzą, za powinność, w obec dzisiejszego położenia ojczyzny, użyć prawa służącego każdemu Prusakowi, objawienia przed tronem swych uczuć i swych pragnień. Mówią one, że są prawdziwymi przyjaciółmi królewskości, wiernemi dziećmi ojczyzny i z tego podwójnego powodu proszą mię, abym pracował nad zaprowadzeniem zgody co do budżetu i nad przywróceniem prawnego stanu rzeczy, który uważają za zgwałcony, ponieważ rząd mój rozchoduje pieniądze, niemając za osnowę swoich wydatków prawnie uchwalonego budżetu.

„Podawcy adresu niemogą wątpić ani o mojém ani o rządu mojego szczerém pragnieniu położenia końca temu niepokojącemu stanowi rzeczy: ale z drugiéj strony koniecznie zbadać powinni, kto ten stan spowodował. Wszystkie czynności mojego rządu od początku przeszłego roku dowodzą o gorących jego chęciach zbliżenia się z przedstawicielstwem narodowém i pracowania z niém w zgodzie na polu konstytucyjném. Rząd mój, ustępując więcéj niż dotąd było we zwyczaju ustępować, zrzekając się prócz tego opłat dodatkowych blizko na cztery miljony talarów, miał prawo spodziewać się, że dobra jego wola znajdzie uznanie, a to przez umiarkowane ze strony izby używanie praw jéj służących. Ale rząd zawiódł się w téj nadziei. Po pięcio-miesięcznych sporach, izba poselska uchwaliła budżet 1862 i zmniejszyła go tak dalece, że poprzestanie na nim naraziłoby na niebezpieczeństwo pomyślność i spokojność ojczyzny, co rząd mój otwarcie i niejednokrotnie wyraził w ciągu rozpraw. Z rozmaitych a stanowczych objawów okazuje się, że sama izba poselska była przeświadczoną o niemożliwości wykonania swych uchwał. Z zupełną przeto świadomością rzeczy doprowadziła do niepodobieństwa porozumienie się względem budżetu.

„Jeżeli w obec uchwał wręcz niewykonalnych izby poselskiéj, izba panów, stosownie do swojego konstytucyjnego prawa, odrzuciła projekt budżetu niewymiernie obciętego i stanęła po stronie mojego rządu, uczyniła to, co uznała za nieuchronne uczynić w téj okoliczności, i niezasługuje wcale na sąd wyrzeczony o niéj w waszym adresie.

„Z przykrością odczytałem słowa waszego adresu, tyczące się objawów przywiązania składanych mi ustnie i na piśmie, przez wielką liczbę poddanych moich, na mocy tego samego prawa, na którém opiera się przedstawiony mi adres nadreńsko-westfalski.

„Reorganizację wojska przezemnie nakazaną adres uważa za rozporządzenie mądre, które utrzymać należy, abyśmy w dniach niebezpieczeństwa mieli wojsko spójne, obejmujące całą siłę uzbrojonego narodu, lecz obok tego adres żąda skrócenia czasu służby.

„Jedno więc sprzeciwia się drugiemu. Według mojego niezłomnego przekonania, opartego na długiém doświadczeniu, nic tak szkodliwie niewpłynie na osłabienie wojska, jak skrócenie w drodze prawodawczéj, czasu służby. Nakoniec adres, z wielkiém mojém zadowoleniem, oświadcza, że kraj powszechnie uznaje, iż w mojém sercu żyje miłość dobra ojczyzny. W obec takiego uznania znajduję tém boleśniejszém, że moje najlepsze zamiary natrafiają na sąd błędny i na bezzasadny opór.

„Muszę wezwać podawców adresu, aby odpychali wpływy zmierzające do urządzenia podobnego oporu i niepowiększali go, przez kroki mogące wzniecić zawichrzenie; bo to utrudniłoby tylko zgodę między tronem i krajem.

Berlin 18 stycznia 1863. (popisano) W i l h e l m.“

Прибывшіе въ Вильно отъ 4 до 6 февраля 1863 г.

ГОСТИННИЦА НИШКОВСКИ. Пом.: Влад. Малиновски съ семействомъ; Брон Бениславски; Влад. Бениславски; Влад. Сальмоновичъ съ семействомъ; Юрій Могильницки; г-жа Аделя Шебеко съ дочерьми; штабъ-ротм. Алексан. Куцынскій; корн. улан. Лауданcки; прап. л.-гв. арт. Стромилловъ; дворян. Карлъ Самоцки; чинов. жел. дор. Жанъ-Маръ; магазинеръ Петръ Осіенгловски.

ГОСТИННИЦА ПОЗНАНСКИ. Подполк. Бобиръ; посред. Вилей. уѣзда Любански съ женою Александрою; пом. Стан. Монкевичъ; пом. г-жа Текля изъ Завишовъ Гейшторова; пом. Павлина Багенъ; инж. Штомпфъ; купецъ Маносевичъ.

Przyjechali do Wilna od 4 do 6 lutego 1863 r.

HOTEL NISZKOWSKI. Obyw.: Wład Malinowski z rodziną, Bron. Benisławski, Wład. Salmonowicz z rodziną; Jerzy Mogilnicki; pani Adela Szebeko z córkami; szt. rotm. Aleksan. Kuciński; kornet ułanow Laudanski; chorąży lejb-gw. artyl. Stromiłłow; dworzanin Karol Samocki; urzęd. kol. żel. Jean-Marie; magazynier Piotr Osięgłowski.

HOTEL POZNAŃSKI. Podpółkow. Bobir; pośrednik p-tu Wilejskiego Jan Lubański z żoną Aleksandrą; ob. Stan. Monkiewicz; ob. pani Tekla z Zawiszów Giejsztorowa; pani Paulina Bahen; Inż. Sztompf; kupiec Manosewicz.

Одобрено Ценсурою. 6 Февраля 1863 г. Вильно. W drukarni A. H. K i r k o r a.